منداڵەکەت فێربکە

فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز(سیپارە)

بانگ و دەستنوێژ و نوێژ

ئاداب و زیکر

زانیاری دەربارەی قورئان

جوزئی (عَمَّ)

نوسین و ئامادەکردنی

موحەممەد عەلی

منداڵەکەت فێربکە

- فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز (سیپارە)
- بانگ و دەستنوێژ و نوێژ
- ئاداب و زیکر
- زانیاری دەربارەی قورئانی پیرۆز
- جزء عَمّ

ناوی کتێب: منداڵەکەت فێربکە

فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز (سـیـپـارە)، بانگ و دەستنوێژ و نوێژ، ئاداب و زیکر، زانیاری دەربارەی قورئانی پیرۆز، جزء عَمَّ

نووسین و ئامادەکردنی: موحەممەد عەلی

دیزاینی وێنەکان: هودا سەعدەدین جیباوی

دیزاینی بەرگ: ناوەندی ڕێنوێن

دیزاینی تێکست: دانا حەسەن

نۆبەتی چاپ: دووەم ٢٠٢١.

چاپ: ناوەندی ڕێنوێن

تیراژ: (١٠٠٠) دانە

ژمارەی سپاردن: لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارە (١٤٣٤)ـی ساڵی (٢٠٢١)ـی پێ دراوە.

ناوەندی ڕێنوێن

07511408868 - 07501269689

hakem1423@yahoo.com
renwen2009@yahoo.com

سلێمانی - بازاڕی ئاوباریک - نهۆمی یەکەم
بەرامبەر کاسۆمۆڵ - دوکانی ژمارە (٦٦)

قال رسول اللهِ(ﷺ)

((خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ))

رواه البخاري

پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت:

باشترینتان ئەو کەسەیە کە خۆی فێری قورئان بێت و خەڵکیش فێر بکات.

تێبینی// پێویسە مامۆستا هەوڵبدات لەگەڵ قوتابی بۆ لەبەرکردنی ئەم فەرموودەیە.

پێشکەشە بە:

★ گیانی پاکی پێغەمبەر و پێشەوا و مامۆستای مرۆڤایەتی موحەممەد (ﷺ).

★ هەموو هاوەڵ و شوێنکەوتە و زانا و خزمەتکارێکی قورئان لە سەردەمی دابەزینی قورئانەوە تاکو ئێستا.

★ بە دایک و باوکم و براکانم و خوشکەکانم و هەموو کەس و کارم.

★ بە گشت ئەو مامۆستایانەی لەسەرەتای منداڵیمەوە دەرسیان پێ وتووم و یارمەتی دەرم بوون بۆ بەردەوام بوون لە خزمەتکردنی ئەم پەیامە پیرۆزە.

★ بە گشت هاوڕێیان و دۆستانم.

★ بە هەموو ئەو کەسانەی کە لە خزمەتی ئەم پەیامە پیرۆزەدان و بەردەوام خەریکی فێرکردنی منداڵان و فێرخوازانی فێربوونی قورئانی پیرۆزن.

★ بە فێرخوازانی کورد لەهەر شوێنێکی ئەم جیهانەن.

بِسْمِ اللَّـهِ الرَّحْمَـٰنِ الرَّحِيمِ

پێشەکیی چاپی دووەم

سوپاس و ستایش بۆ پەروەردگار، وە درود و سڵاوی خودا بڕژێ بەسەر گیانی پێغەمبەر و پێشەوا و مامۆستای مرۆڤایەتی موحەممەد(ﷺ).

خوشک و برایانی موسوڵمانم بزانن کە فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز پێویستە لە سەر هەموو موسوڵمانێک.

وە ئەرکی سەرشانی هەموو تاکێکی موسوڵمانە کە هەوڵبدات فێری خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز بێت، وە ئەرکە لەسەر هەموو دایک و باوکێک هاوکار و هاندەری منداڵەکەی بێت بۆ فێربونی قورئانی پیرۆز.

بۆیە من وەک مامۆستایەکی فێرکردنی قورئانی پیرۆز لە مزگەوت و قوتابخانە ئاینیەکان و بە پێی ئەو ئەزموونەی کە لەم بوارەدا بە فەزڵی خودا پەیدام کردووە و بەدەستم هێناوە، بە پێویستم زانی کە منیش بەشێک بم لەم کارە گەورەیە، کە فێرکردنی قورئانی پیرۆزە.

هەوڵێکی زۆرم داوە ئەم نوسینە بە شێوازێک بنوسم کە هەموو ئەو کەسانە سوودی لێوەربگرن کە لە سەرەتای فێربوونی قورئانی پیرۆزدان، جا لە هەر ئاست و تەمەنێکدا بن.

بە ڕاستی ماندووبونێکی زۆرم دیوە لە گشت بەشەکانی ئەم نوسینەدا و لە هەوڵدان بۆ بە تەنها بەکارهێنانی جزء(عَمَّ) لە نمونە و ڕاهێنانەکان و پرسیارەکاندا، چونکە جاری وا هەبووە بۆ یەک نمونە چەندین جار جزء(عَمَّ)ە گەڕاوم و خوێندوومەتەوە، تاکو نمونەیەکم دۆزیوەتەوە کە گونجاو بێت بۆ بابەتەکە و ئاستەکانی سەرەتا، بۆ ئەمەش بە فەزڵی خودای گەورە توانیم ئەم کارە بکەم.

سوپاسی هەموو ئەو مامۆستا بەڕێزانە دەکەم کە یارمەتییان دام لە پێداچوونەوە و هەڵەچنی چاپی یەکەم، خودا پاداشتی یەکە بە یەکەیان بداتەوە.

لە کۆتایدا داواکارم لە خودای گەورە بەدوورم بگرێت لە ڕیا و ڕیابازی و ئەم کارەم بۆ بکات بە توێشووی دواڕۆژم، ئەگەر هەر هەڵەیەکیش لەم نوسینەدا هەبێت ئەوا لە نەزانی و کەم و کوڕی منەوەیە.

لە خودای گەورە داواکارم کە ئەم کارەم ببێتە هۆی سود لێوەرگرتن و فێرکردنی هەر کەسێک کە دەیەوێت فێری قورئان ببێت و خزمەت بەم پەیامە پیرۆزە بکات.

آمين و الحمد لله رب العالمين

موحەممەد عەلی

٣ ذوالحجة ١٤٤٢ هجري

٢٠٢١/٧/١٣ میلادي (چوارقوڕنە)

ئەوەی ئەم نووسینە جیا دەکاتەوە بریتییە لەم چەند خاڵە:-

١- بە وردی و بەڕوونی هەموو ئەو بابەتانە باس کراون، کە پێویستە قوتابی لە سەرەتادا فێریان بێت.

٢- بۆ هەر بابەتێک نمونە هێنراوەتەوە و ڕاهێنان و پرسیار دەربارەی بابەتەکان کراوە.

٣- گشت ئەو نمونانەی لە مەشق و ڕاهێنانەکاندا باس کراون هەموویان لە جوزئی(عَمَّ) دەرهێنراون، بەمەش قوتابی بەشێکی زۆری ئەم جوزئە دەخوێنێت و فێر دەبێت، پێش ئەوەی دەست بە خوێندنی جوزئی(عَمَّ) بکات.

٤- هەر نمونەیەک بۆ هەر بابەتێک هێنراوەتەوە، تەنیا ئەو بابەتانەی تێدایە کە پێشتر خوێندراون، بە نمونە ئەگەر باسی فەتحە (سەر) کرابێت تەنیا ئەو نمونانە هێنراونەتەوە کە تەنیا فەتحە (سەر)ی تێدایە نمونەیەک نەهێنراوەتەوە کە کەسرە (ژێر) یان ضەممە (بۆر)ی تێدا بێت، چونکە نەخوێندراوە.

٥- دوو شێواز بۆ فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز بەکارهێنراوە، شێوازەکان بریتین لە:

١) شێوازی عەرەبی، کە لە زۆربەی وڵاتان بەکاردێت.

٢) شێوازی کوردی، کە بەزۆری لە حوجرەکان و مزگەوتەکانی کوردستان بەکارهاتووە.

٦- ڕێنمایی وتنەوەی بابەتەکانی تێدایە بۆ مامۆستاکان.

٧- کۆمەڵێک زانیاری دەربارەی قورئانی پیرۆز، فەزڵ و گەورەیی فێربوون و فێرکردنی قورئانی پیرۆز.

٨- چەند سەرنجێکی گرنگ بۆ (مامۆستا) و چۆنیەتی مامەڵەکردنی مامۆستا لەگەڵ قوتابی قورئان باسکراوە.

٩- هەندێ لە ئادابەکانی قوتابی قورئان باسکراوە.

١٠- چۆنێتی نوێژ و دەستنوێژ بە تەواوی ڕوونکراوەتەوە.

١١- مانای بەشێک لە هێماکانی قورئان باسکراوە.

چەند سەرنجێکی گرنگ بۆ مامۆستا

ئەو مامۆستایانەی کە هەڵدەستن بە پەروەردەکردن و پێگەیاندنی ساواو خونچە پێگەیشتووەکان پێویستە ئاگاداری ئەم خاڵانە بن:

١- پێویستە مامۆستا بزانێ، کە گەورەترین پاداشت، کە دەستی دەکەوێت بەهۆی ئەنجام دانی فێرکردنی قورئانی پیرۆزەوەیە.

٢- تۆ لە ئاست و پلەیەکی بەرزدایت و منداڵ و قوتابیانیش لە ئاستێکی نزمی ژیری و زانیاریدان پێویستە تۆ بەپێی ئاستی ژیری و زانستی ئەوان بدوێیت.

٣- منداڵ هەمیشە وزەیەکی تێدایە و سروشتی وایە حەز دەکات ئەو وزەیە بەکار بهێنێت، کەواتە کپ کردنەوەی ئەو وزەیە لە منداڵدا سەرئەنجامی خراپی دەبێت.

٤- منداڵ هەمیشە سروشتی لاسایی کردنەوەی تێدا بەهێزە، بۆیە پێویستە مامۆستا زیاتر کرداری بێت نەک وتە و گوفتاری.

٥- منداڵ سروشتی لەبیرچوونەوەی زۆر تێدایە، لەبەر ئەوە ئاگاداربە نابێت زۆر پشت بە ئامۆژگاری و ئاراستە کردن ببەستیت بۆ پێگەیاندنیان بەڵکو پێویستە چاودێری و لێپرسینەوەیان هەبێت.

٦- پێویستە مامۆستا زۆر جار بابەتە گرنگەکان دووبارە بکاتەوە بۆ قوتابیان، بەڵام بە شێوازی جیاجیا، چونکە هەموو دووبارە کردنەوەیەک سود و کەڵکی تایبەتی خۆی هەیە.

٧- منداڵ هەمیشە حەز لە پێکەنین و یاری و گاڵتە و گەپ دەکات، لەبەر ئەوە پێویستە بەشێک لە پەروەردە و فێرکردنی منداڵ بریتی بێت لە جووڵە و قسەی خۆش و نوکتەی پاک.

٨- منداڵ هەمیشە هەستی پێشبڕکێ و منافەسەی تێدایە، بۆیە پێویستە ئەو هەستە بەکار بهێندرێت لەبواری زیرەکی و داناییدا بەوەی کە جار جار پێشبڕکێی قورئان لەبەرکردن و تاقیکردنەوە هەبێت و دیاری دابەش بکرێت بەسەریاندا.

٩- لاواندنەوە و نازدان بە قوتابی کاری خۆی دەکات لە پەیوەستکردنی منداڵ بە مزگەوت و حوجرە و سەنتەر و ڕێکخراوەکانەوە، بۆیە دەبێ دوور بێت لە تووڕەبوون و لێدان و تەریقکردنەوە.

١٠- هەوڵدان بۆ دروستکردنی تیپی سروود و وەرزش و پێشبڕکێ کردن پێیان.

١١- منداڵ لەسەرەتادا لە چەند شوێنێکەوە ئاراستە دەکرێت (ماڵ، قوتابخانە، کۆڵان، مۆبایل و ئایپاد) دەبێ مامۆستا ئاگاداری هەموو جۆرە ئاراستەکردنەکان بێت تا زاڵ بێت بەسەر دەروون و ڕەوشتی ئەو منداڵانەدا.

١٢- هاندانی منداڵان لەسەر خوێندنی قوتابخانە و کۆشش کردن بۆ چالاکبونیان لە وانەکانیاندا.

١٣- پۆل پۆل کردنی منداڵان لەناو مزگەوتدا و هەر پۆلەی بدرێتە دەست مامۆستایەک ئەویش سەرپەرشتی پۆلەکەی خۆی بکات.

١٤- پێویستە مامۆستا لێپرسینەوەی هەبێت و هەواڵی ئەو قوتابیانەی کە ئامادە نابن و دوا دەکەون بپرسێت و هۆی دواکەوتنەکەیان بزانێت بۆ ئەوەی لە پرۆگرامەکە دوانەکەون و هەست بە دڵسۆزی مامۆستاکە بکەن.

فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز

(سیپارە)

بِسْمِ اللَّـهِ الرَّحْمَـٰنِ الرَّحِيمِ

وانەی یەکەم: پیتەکانی زمانی عەرەبی

تێبینی: پیتەکانی زمانی عەرەبی (٢٨) پیتن، جگە لە پیتی همزە (ء).

ء	ا	ب	ت ة	ث
هەمزە	ئەلیف	با	تا	ثا
ج	ح	خ	د	ذ
جیم	حا	خا	دال	ذال
ر	ز	س	ش	ص
ڕا	زا	سین	شین	صاد
ض	ط	ظ	ع	غ
ضاد	طا	ظا	عەین	غەین
ف	ق	ك	ل	م
فا	قاف	كاف	لام	میم
ن	هـ	و	ي	ے
نون	ها	واو	یا	یا

تێبینی// زۆربەی ئەو نوسراوانەی دەربارەی ئەم بابەتە نوسراون شێوازی (ئەلیف، بێ، تێ...)یان بەکارهێناوە، بەڵام من شێوازە زانستییەکەی خۆی (ئەلیف، با، تا...)م بەکارهێناوە.

وانەی دووەم

شێوەی پیتەکان

سەکە بە سەربەخۆیی	لەسەرەتای وشەدا	لە ناوەڕاستی وشەدا	لە کۆتایی وشەدا
ء	ئـ	ـئـ	ء ، ئ
ا	ا	ـا	ـا
ب	بـ	ـبـ	ـب
ت	تـ	ـتـ	ـت
ث	ثـ	ـثـ	ـث
ج	جـ	ـجـ بجـ	ـج
ح	حـ	ـحـ بحـ	ـح
خ	خـ	ـخـ بخـ	ـخ
د	د	ـد	ـد
ذ	ذ	ـذ	ـذ
ر	ر	ـر	ـر
ز	ز	ـز	ـز
س	سـ	ـسـ	ـس

ش	شـ	ـشـ	ـش
ص	صـ	ـصـ	ـص
ض	ضـ	ـضـ	ـض
ط	ط	ـطـ	ـط
ظ	ظ	ـظـ	ـظ
ع	عـ	ـعـ	ـع
غ	غـ	ـغـ	ـغ
ف	فـ	ـفـ	ـف
ق	قـ	ـقـ	ـق
ك	كـ	ـكـ	ـك
ل	لـ	ـلـ	ـل
م	مـ	ـمـ	ـم
ن	نـ	ـنـ	ـن
ه	هـ	ـهـ	ـه
و	و	ـو	ـو
ي	يـ	ـيـ	ـي

وانەی سێیەم

مانای چەند وشەیەکی گرنگ

وشە	ماناکەی
حَرف (أ-ب-ت)	پیت
كلمة ([illegible])	وشە
فتحة (ـــَـ)	سەر
كَسرَة (ـــِـ)	ژێر
ضَمّة (ـــُـ)	بۆر
سُكون (ـــْـ)	زدنە
ساكن ([illegible])	زدنەدار
مُتَحَرِّك (يَعْبُدوا)	بزواو - جووڵەدار

ناساندنی هێماکان و چەند تێبینییەک

ـــَـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن فەتحە (الفتحة) بە کوردی پێی دەڵێن (سەر).

ـــِـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن کەسرە (الكسرة) بە کوردی پێی دەڵێن (ژێر).

ـــُـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن ضەممە (الضمة) بە کوردی پێی دەڵێن (بۆر).

ـــًـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن فەتحەتەین (تنوين الفتح) بە کوردی پێی دەڵێن (دوو سەر).

ـــٍـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن کەسرەتەین (تنوين الكسر) بە کوردی پێی دەڵێن (دوو ژێر).

ـــٌـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن ضەممەتەین (تنوين الضمة) بە کوردی پێی دەڵێن (دوو بۆر).

ـــّـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن شەددە (الشدة) بە کوردی پێی دەڵێن (شەددە).

ـــْـــ بە عەرەبی پێی دەڵێن سوکون (السكون) بە کوردی پێی دەڵێن ([illegible]).

تێبینی// هەرکتێك یەکێك لە پیتەکانی زمانی عەرەبی (ـــّـــ) شەددە ی هاتە سەر، ئەوا پێی دەڵێن (الشدة) بە کوردی پێی دەڵێن (شەددەدار)، جا شەددەدار بۆ هەر سێ جووڵەی فەتحە و کەسرە و ضەممە (سەر و ژێر و بۆر)یش دەبێت، واتا: نّ نّ نّ

تێبینی// (شەددە) پێکهاتووە لە دوو پیتی وەکو یەک، یەکەمیان ساکین (زەنەدار) و دووەمیان متحرک (جوڵاو)ە، بۆ نموونە:

(ب) پێکهاتووە لە بْ + بَ واتا بْب (أنّ) پێکهاتووە لە أَ+نْ+ن = أنْن

تێبینی// ئەم جۆرە لە ت (ة) بە (هـ) دەخوێندرێتەوە هەرکاتێک کەوتە کۆتایی وشە و لەسەری وەستایت. نموونە: الصَّلاةُ بە الصَّلاهـ دەخوێندرێتەوە.

تێبینی// هەرکتێک هەمزە (ء) چووە سەر یەکێک لە پیتەکانی (ا، و، ي) بەم شێوەیە (أ، ؤ، ئ) ئەوا لەکاتی خوێندنەوە و شیکردنەوەیدا بە (ا، و، ي) ناخوێندرێنەوە، بەڵکو هەرسێکیان بە هەمزە دەخوێندرێنەوە. نموونە: أَحَدَ، مُؤْصَدَةٌ، يُبْدِئْ.

چەند تێبینییەک لەسەر جوولە کورتەکان

جوولە کورتەکان: بریتین لە نیوەی جوولەی درێژ، کە لەسەر پیت و لەژێر پیت دادەنرێن، ئەوانیش:

أ/ فەتحە (سەر): لە سەر پیت دادەنرێت، لە زمانی کوردیدا پێیدەڵێن بزوێنی کورت (ــە). نموونە: أَ بە ئە دەخوێندرێتەوە.

ب/ ضەممە (بۆر): لە سەر پیت دادەنرێت، لە زمانی کوردیدا بریتی یە لە یەك (و). نموونە: أُ بە ئو دەخوێندرێتەوە.

ج/ كەسرە (ژێر): لە ژێرەوەی پیت دادەنرێت، لە زمانی کوردیدا بریتی یە لە یەك پیتی (یـ). نموونە: إِ بە ئی دەخوێندرێتەوە.

تێبینی// بۆ شیکردنەوەی شێوازی خوێندنەوە، لە بەرامبەر ضەممە (بۆر) یەک (و)م بەکارهێناوە و لەبەرامبەر کەسرە (ژێر) یەک (ی)م بەکارهێناوە.

وانەی چوارەم

پیتەکان لەگەڵ جوولە کورتەکان

أ- پیتەکان لەگەڵ جوولەی کورتی فەتحە (سەر) (ـــَــ)دا

فەتحە: دەنگی (ـە)ی هەیە، بچێتە سەر هەر پیتێک بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:
پیتەکە وەک خۆی + (ە)ی کورت = پیتێکی فەتحە (سەر)دار.
بۆ نمونە/ (أ + َ = أَ) بە (ئە) دەخوێندرێتەوە.
نمونە: (ب): سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ب) دەکات. پاشان ئاماژە بە جووڵەی کورتی فەتحە (سەر) دەکات و دەڵێ: با فەتحە بە = بە. با سەر بە = بە.

ثَ	تَ ةَ	بَ	ءَ ؤَ أَ ىَٔ
ثا فەتحە ثە ثا سەر ثە	تا فەتحە تە تا سەر تە	با فەتحە بە با سەر بە	هەمزە فەتحە ئە هەمزە سەر ئە

ذَ	دَ	خَ	حَ	جَ
دە	دە	خە	حە	جە
صَ	شَ	سَ	زَ	رَ
صە	شە	سە	زە	ڕە
غَ	عَ	ظَ	طَ	ضَ
غە	عە	ظە	طە	ضە
مَ	لَ	كَ	قَ	فَ
مە	لە	کە	قە	فە
	ىَ ـيَ	وَ	هَ ـهَـ	نَ
	یە	وە	هە	نە

نمونە بۆ فەتحە (سەر) (ـــَـــ) لە وشەدا:

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (أَمَرَ)

دەڵێین: هەمزە فەتحە ئە. میم فەتحە مە. ئە مە. ڕێ فەتحە ڕە= ئە مە ڕە = ئەمەڕە.

یان: هەمزە سەر ئە، میم سەر مە، ئە مە، ڕێ سەر ڕە= ئە مە ڕە = ئەمەڕە.

جَمَعَ	خَلَقَ	حَسَدَ	عَبَسَ	رَفَعَ
فَقَدَرَ	فَحَشَرَ	فَعَدَلَكَ	كَسَبَ	فَعَلَ
وَقَبَ	وَلَدَ	أَحَدَ	وَوَجَدَكَ	كَفَرَ

پرسیار و ڕاهێنان بۆ فەتحە (سەر) (ـــَـــ)

پ/ هێمای فەتحە (سەر) بۆ پیتەکانی ئەم وشانە زیاد بکە:

١- أمر ٢- ذكر ٣- ناقة

پ/ لەدوای (أَ. بَ. تَ) .... دێت؟

١- دَ ٢- جَ ٣- ثَ

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- ذَكَرَ ٢- عَقَبَةَ ٣- وَسَقَ

پ/ لە وشەی (خَلَقَ) کام هێمایە بەکارهاتووە؟

١- فەتحە (سەر) ٢- ضەممە (بۆر) ٣- کەسرە (ژێر)

وانەی پێنجەم

ب- پیتەکان لەگەڵ جوڵەی کورتی کەسرە (ژێر) ـــِـدا

کەسرە: دەنگی (ی)یەکی کورتی هەیە. لە زمانی کوردیدا بەرامبەرە بە یەک (ی). بچێتە ژێر هەر پیتێک بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: پیتەکە وەک خۆی + (ی)ی کورت = پیتێکی کەسرە (ژێر)دار.

بۆ نموونە/ (إ + ـِ = إِ) بە (ئی)یەکی کورت دەخوێندرێتەوە.

نموونە: (ت)، سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ت) دەکات، پاشان ئاماژە بە جوڵەی کورتی کەسرە (ژێر) دەکات و دەڵێ: ت کەسرە تی = تی. ت ژێر تی = تی.

ءِ أِ إِ ؤِ — هەمزە کەسرە ئی / هەمزە ژێر ئی

بِ — با کەسرە بی / با ژێر بی

تِ ةِ — تا کەسرە تی / تا ژێر تی

ثِ — ثا کەسرە ثی / ثا ژێر ثی

جِ حِ خِ دِ ذِ

ذی

رِ زِ سِ شِ صِ

ری، زی، سێ، شی، صی

ضِ طِ ظِ عِ غِ

فِ قِ كِ لِ مِ

نِ هِ ـهِـ وِ يِ ـيِـ

نمونە بۆکەسرە (ژێر) (ـــِـ) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (بِهِ) دەڵێین: با کەسرە بی، ها کەسرە هی = بی هی = بیهی

یان: با ژێر بی، ها ژێر هی = بی هی = بیهی

إِبِلِ	إِرَمَ	حَطَبِ	أَذِنَ
قَمَرِ	بَلَدِ	لِمَنِ	قَلَمِ

پرسیار و ڕاهێنان بۆ کەسرە (ژێر) (ـــِـ)

پ/ هێمای کەسرە (ژێر) بۆ پیتەکانی ئەم وشانە دابنێ:

١- إبل ٢- به

پ/ لەدوای (جِ حِ خِ) ...... دێت؟

١- تِ ٢- دِ ٣- سِ

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- وَلِيَ ٢- بَخِلَ

پ/ لە وشەی (إِبِلِ) کام هێمایە بەکارهاتووە؟

١- فەتحە (سەر) ٢- ضەممە (بۆر) ٣- کەسرە (ژێر)

وانەی شەشەم

ج- پیتەکان لەگەڵ جوڵەی کورتی ضەممە (بۆر) (ـُـ)دا

ضەممە: دەنگی (و) واویکی کورتی هەیە. بچێتە سەر هەر پیتێک، پیتەکە بەم جۆرە دەخوێنینەوە: پیتەکە وەک خۆی + (و)ی کورت = پیتێکی ضەممە (بۆر)دار

بۆ نمونە/ (أ + ُ = أُ) بە (ئو)یەکی کورت دەخوێندرێتەوە.

نمونە: (د) سەرەتا مامۆستا ئەمڕۆ بە پیتی (د) دەکات. پاشان ئاماژە بە جووڵەی کورتی ضەممە (بۆر) دەکات و دەڵێ: دال ضەممە دو= دو. دال بۆر دو= دو.

ءُ ؤُ أُ ئُ هەمزە ضەممە ئـو هەمزە بۆر ئـو	بُ با ضەممە بو با بۆر بو	تُ ةُ تا ضەممە تو تا بۆر تو	ثُ ثا ضەممە ثو ثا بۆر ثو

جُ جو	حُ حو	خُ خو	دُ دو	ذُ ذو
رُ ڕو	زُ زو	سُ سو	شُ شو	صُ صو
ضُ ضو	طُ طو	ظُ ظو	عُ عو	غُ غو
فُ فو	قُ قو	كُ كو	لُ لو	مُ مو
نُ نو	هُ ـهُ هو	وُ وو	ىُ ـےُ يو	

نمونە بۆ ضەممە (بۆر) (ـُـ) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (أُفُقِ)

دەڵێین: هەمزە ضەممە ئو، ف ضەممە فو، ئو فو، قاف کەسرە قی = ئو فو قی = ئوفوقی

یـــــان: هەمزە بۆر ئو، فا بۆر فو، ئو فو، قاف ژێر قی = ئو فو قی = ئوفوقی

فُتِحَتِ	أُفُقِ	صُحُفِ
هُوَ	قُتِلَ	خَلَقَهُ
يَرَهُ	يَكُنِ	خُلِقَ

پرسیار و راهێنان بۆ ضەممە (بۆر) ـُـ

پ/ هێمای ضەممە (بۆر) بخەرە سەر پیتەکانی ئەم وشەیە:

١- صحف

پ/ لەدوای (دُ، ذُ، رُ) .... دێت؟

١- جُ　　　٢- بُ　　　٣- زُ

پ/ ئەم وشەیە چۆن دەخوێندرێتەوە؟

١- عُقَدِ

پ/ لە وشەی (يَكُنِ) پیتی (ك) چ هێمایەکی لەسەرە؟

١- فەتحە (سەر)　　　٢- ضەممە (بۆر)　　　٣- کەسرە (زێر)

ءَ ءِ ءُ   ؤَ ؤِ ؤُ   ئَ ئِ ئُ   أَ إِ أُ

بَ بِ بُ   تَ تِ تُ   ثَ ثِ ثُ   جَ جِ جُ

حَ حِ حُ   خَ خِ خُ   دَ دِ دُ   ذَ ذِ ذُ

رَ رِ رُ   زَ زِ زُ   سَ سِ سُ   شَ شِ شُ

صَ صِ صُ   ضَ ضِ ضُ   طَ طِ طُ   ظَ ظِ ظُ

عَ عِ عُ   غَ غِ غُ   فَ فِ فُ   قَ قِ قُ

كَ كِ كُ   لَ لِ لُ   مَ مِ مُ   نَ نِ نُ

هَ هِ هُ
هـَ هـِ هـُ   وَ وِ وُ   ىَ ىِ ىُ

جوڵەی درێژەکان: بریتین لە دوو هێندەی جوڵەی کورت و لە دوای پیتەوە دادەنرێت و لە سێ جۆر پێکدێت:

أ/ جووڵەی درێژی (ا) ئەلیف: بریتییە لە دوو هێندەی جوڵەی کورتی فەتحە (سەر) (ـَــ)، لە زمانی کوردیدا بریتییە لە بزوێنی درێژ (ا). نمونە: قَـاَل.

تێبینی// هەمیشە ئەو پیتەی لەپێش جوڵەی درێژی ئەلیف (ا)ەوە دێت فەتحە (سەر) (ـَــ)ی لە سەرە و خۆیشی ساکین (زەنەدار)ە.

ب/ جووڵەی درێژی واو(و): بریتییە لە دوو هێندەی جوڵەی کورتی ضەممە (بۆر) (ـُــ)، لە زمانی کوردیدا بریتییە لە دوو پیتی (وو). نمونە: رَسُـوْل.

تێبینی// هەمیشە ئەو پیتەی لەپێش جوڵەی درێژی و واو(و)ەوە دێت ضەممە (بۆر) (ـُــ)ی لە سەرە و خۆیشی ساکین (زەنەدار)ە.

ج/ جووڵەی درێژی (یا، ای): بریتییە لە دوو هێندەی جوڵەی کورتی کەسرە (ژێر) (ـِــ)، لە زمانی کوردیدا بریتییە لە دوو پیتی (ی) واتە (یی) نمونە: حَدِیْث.

تێبینی// هەمیشە ئەو پیتەی لەپێش جوڵەی درێژی (یا)(ی)ەوە دێت کەسرە (ژێر) (ـِــ)ی هەیە و خۆیشی ساکین (زەنەدار)ە.

تێبینی// لە بەرامبەر جووڵەی درێژی(ی) دوو (ی)م بەکارهێناوە و لەبەرامبەر جووڵەی درێژی(و) دوو (و)م بەکارهێناوە.

تێبینی// هەرکاتێک پیتی (ر) فەتحە یان ضەممە (بۆر) یان سەر)ی لەسەر بوو ئەوا بە (ر) دەخوێندرێتەوە. بەڵام ئەگەر پیتی (ر) کەسرە (ژێر)ی هەبوو ئەوا بە(ر) دەخوێندرێتەوە.

تێبینی// زۆربەی تێبینییەکان لەسەر قوتابی گەرک نین تەنیا بۆ مامۆستا گرنگن و دەبێ بیان زانێ.

ا و ی

وانەی حەوتەم

پیتەکان لەگەڵ جوڵە درێژەکاندا

أ-١ پیتەکان لەگەڵ جوڵەی درێژی ئەلیف ( )دا

دەنگی (ئ،یەکی درێژی هەیە. بجێنە سەر هەر پیتێک بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: نمونە/ (عـا) (ع + ـَ = عَـ، بە (عـ، دەخوێندرێتەوە.

نمونە:(عَا، ئەمڕۆ بە هەر دوو پیتەکە بکە بەیەکەوە و بڵێ:

عەین ئەلیف فەتحە عا= عا. عەین ئەلیف عا= عا

جَا	ثَا	تَا	بَا	ءَا ئَا
جیم ئەلیف فەتحە جا جیم ئەلیف جا	ثا ئەلیف فەتحە ثا ثا ئەلیف ثا	تا ئەلیف فەتحە تا تا ئەلیف تا	با ئەلیف فەتحە با با ئەلیف با	هەمزە ئەلیف فەتحە ئا هەمزە ئەلیف ئا
رَا	ذَا	دَا	خَا	حَا
را	ذ	دا	خ	حا
ضَا	صَا	شَا	سَا	زَا
ضا	ص	شا	س	زا
فَا	غَـا	عَـا	ظَا	طَا
فا	غ	عا	ظ	ط
نَا	مَا	لَـا	کَـا	قَا
نا	م	لا	ک	قا
	یَـا	وَا	هَا	
	ی	وا	ها	

تێبینی/ بـا جیـوازە لەگـەڵ بَ یەکەمیـان بـە (بـا) دەخوێندرێتـەوە و دووەمیـان بـە (بـە) دەخوێندرێتـەوە.

نمونە بۆ جووڵەی درێژی ئەلیف ( ) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونـە: (جِبَـ لَ) دەڵێیـن: جیـم کەسـرە جی. بـ ئەلیـف فەتحە بـا. جیبـا. لامِ فەتحە لـە = جـی بـا لـە = جیباله

یان: جیم ژێر جی. با ئەلیف با. جیبا. لام سەر لە = جی با لە = جیباله

كَـ نَ	حَدَ ئِقَ	كَـ فِرُ	طَعَـ مِ
جَاءَ	خَافَ	مَقَامَ	نَارِ
عِشَـ رُ	رَءَ هُ	عَذَ بُ	مَـ لَهَ

پرسیار و راهێنان دەربارەی جووڵەی درێژی ئەلیف (ا)

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- قَالَ ٢- نَاقَةَ ٣- كَوَاكِبُ

تێبینی/

- هەرکاتێک هەمزە(ء) کەوتە نێوان لام (ل) و ئەلیف(ا) ئەوا بە (ئا) (آ) دەخوێندرێتەوە.

نمونە: ﴿ وَٱلْأَخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ٧ ﴾ الأعلى. ﴿ وَلَلْأَخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ ٤ ﴾ الضحى

- بەڵام ئەگەر هەمزە(ء)، کەوتە سەر ئەلیف(ا) ئەوا بە پێی جووڵەکەی دەخوێندرێتەوە: ئەگەر فەتحە (سەر)ی هەبوو بە (ئە)، ئەگەر کەسرە (ژێر)ی هەبوو بە (ئی)، ئەگەر ضەممە (بۆر)ی هەبوو بە (ئو) دەخوێندرێتەوە.

نمونە: ﴿ وَٱلْأَرْضِ وَمَا طَحَىٰهَا ٦ ﴾ الشمس. ﴿ وَٱلْأُولَىٰ ١٣ ﴾ الليل.

وانەی هەشتەم

١. پیتەکان لەگەڵ ئەلیفی صەغیرە (بچووکە) (ـٰـ) هەمان دەنگی جووڵەی درێژی ئەلیف (ا)ی هەیە و بە هەمان شێوەش دەخوێندرێنەوە

دەنگی (ا)یەکی درێژی هەیە، بچنتە سەر هەر پیتێک بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نموونە/ (بـٰـ، پێکهاتووە (بـ + ـٰـ = بـٰـ) بە (با، دەخوێندرێنەوە.

نموونە: (بـٰـ) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ب) دەکات، پاشان ئاماژە بە جووڵەی درێژی ئەلیفی صەغیرە (بچووک) (ـٰـ) دەکات و دەڵێ:

با ئەلیف صەغیرە با = با

ءَ أَـٰ هەمزە ئەلیف صەغیرە ئا هەمزە ئەلیف ئا	بَـٰ با ئەلیف صەغیرە با با ئەلیف با	تَـٰ تا ئەلیف صەغیرە تا تا ئەلیف تا	ثَـٰ ثا ئەلیف صەغیرە ثا ثا ئەلف ثا	جَـٰ جیم ئەلیف صەغیرە جا جیم ئەلیف جا
حَـٰ حا	خَـٰ خا	دَٰ دا	ذَٰ ذا	رَٰ رِا
زَٰ زا	سَـٰ سا	شَـٰ شا	صَـٰ صا	ضَـٰ ضا
طَـٰ طا	ظَـٰ ظا	عَـٰ عا	غَـٰ غا	فَـٰ فا
قَـٰ قا	كَـٰ کا	لَـٰ لا	مَـٰ ما	نَـٰ نا
	هَـٰ ها	وَٰ وا	يَـٰ یا	

تێبینی/ ئەم جۆرە واوە (و)، کە ئەلیفێکی صەغیرە (بچووک)، لەسەرە وە دەکە ناخوێندرێتەوە، بەڵکو تەنیا ئەلیفەکە دەخوێندرێتەوە.

نمونە: ٱلْحَيَوٰةَ ٱلزَّكَوٰةَ ٱلصَّلَوٰةَ

بە حَيَاةَ زَكَاةَ صَلَاةَ دەخوێندرێنەوە.

نمونە بۆ ئەلیفی صەغیرە (بچووک) (ـــٰـ) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (كِتَـٰبَ)

دەڵێین: کاف کەسرە کی، تا ئەلیف صەغیرە تا. کیتا، با فەتحە بە= کی تا بە= کیتابە

بن: کاف زێر کی، ت ئەلیف تا، کیتا. ب سەر بە= کی تا بە= کیتابە

أَتَىٰكَ	دَحَىٰهَآ	نَادَىٰهُ	صِرَٰطَ
صَلَوٰةِ	أَنزَلْنَـٰهُ	هَـٰذَا	ءَايَـٰتِنَا

پرسیار و ڕاهێنان دەربارەی ئەلیفی صەغیرە (بچووک) (ـــٰـ)

ب/ هێمای ئەلیفی صەغیرە (بچووک)، بخەرە سەر ئەم پیتانە:

١- ز ٢- تـــــ ٣- صـــ

ب/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- خِتَـٰمُهُ ٢- تَلَىٰهَا ٣- فَأَرَىٰهُ

وانەی نۆیەم

[illegible]

[illegible]

بَىٰ
با ئەلیف صەغیرە با
با ئەلیف با

تَىٰ
تا ئەلیف صەغیرە تا
تا ئەلیف تا

ثَىٰ
ثا ئەلیف صەغیرە ثا
ثا ئەلیف ثا

جَىٰ
جیم ئەلیف صەغیرە جا
جیم ئەلیف جا

حَىٰ
حا

خَىٰ
خا

دَىٰ
دا

ذَىٰ
ذا

رَىٰ
ڕا

زَىٰ
زا

سَىٰ
سا

شَىٰ
شا

صَىٰ
صا

ضَىٰ
ضا

طَىٰ
طا

ظَىٰ
ظا

عَىٰ
عا

غَىٰ
غا

فَىٰ
فا

قَىٰ
قا

كَىٰ
کا

لَىٰ
لا

مَىٰ
ما

نَىٰ
نا

هَىٰ
ه

وَىٰ
و

يَىٰ
یا

نمونە بۆ ئەلیفی(مەقصورە) (ى) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (سَجَى ، دەڵێین: سین فەتحە سە، جیم ئەلیف صەغیرە جا = سەجا

یان: سین سەر سە، جیم ئەلیف جا = سەجا

عَصَى فَهَدَى سَعَى طَغَى إِلَى

يَرَى فَئَاوَى هَوَى ضُحَى سَجَى

تێبینی// هەمیشە (ئەلیفی مەقصورە) و ئەلیفەکانی تر لەپێشیانەوە فەتحە (سەر) دێت، ئەوکات بە ئەلیف (ا) دەخوێندرێنەوە. هەندێ کات (ئەلیفی مەقصورە) (ى) ئەلیفە صەغیر (بچووک)ەکەی لەسەر نییە، بەم شێوەیە (ى) ئەوکات چۆن بزانین کە بە ئەلیف دەخوێندرێنەوە؟

و/ سەیری پێش ئەلفە مەقصورەکە دەکەین ئەگەر فەتحە (سەر) بوو، بە ئەلیف (ا) دەخوێندرێتەوە، بەڵام ئەگەر کەسرە (ژێر) بوو، ئەوا بە یا (ي) دەخوێندرێتەوە.

نمونە: (سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) لێرەدا بە ئەلیف (ا) دەخوێندرێتەوە چونکە لەپێش خۆی فەتحە (سەر) هاتووە.

پرسیار و ڕاهێنان دەربارەی ئەلیفی مەقصورە (ى)

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- قَلَى ٢- فَنَادَى ٣- مُوسَى

وانەی دەیەم

ب-١ پیتەکان لەگەڵ جولەی درێژی یاء(ي)دا

دەنگی (ی) یەکێکی درێژی هەیە. لە زمانی کوردیدا بەرامبەرە بە (یـی)، لەگەڵ هەر پیتێکدا هات بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

بۆ نموونە: ت + ی = (تي) بە (تیي) درێژ دەخوێندرێتەوە. ئەمە دوو هێندەی جووڵەی کەسرە (ژێر)ە (ـــِـ)، واتا (یی).

نموونە: (بِي) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ب) دەکات و پاشان ئاماژە بە جووڵەی درێژی (ی) دەکات و دەڵێ: با کەسرە یا بي = بیی. ب یا بیي = بیی

إِي هەمزە یا ئیی	بِي با یا بیی	تِي تا یا تیی	ثِي ثا یا ثیی	جِي جیم یا جیی
حِي حیی	خِي خیی	دِي دیی	ذِي ذیی	رِي ریی
زِي زیی	سِي سیی	شِي شیی	صِي صیی	ضِي ضیی
طِي طیی	ظِي ظیی	عِي عیی	غِي غیی	فِي فیی
قِي قیی	كِي کیی	لِي لیی	مِي میی	نِي نیی
هِي هیی	وِي ویی	يِي ییی		

نمونە بۆ جووڵەی درێژی (ي)ی لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونـە: (مُبِيــنِ) دەڵێیــن: میم ضەممە مـو، با ی کەسرە بیی، مو بیی، نون کەسرە نـی = مـو بیی نـی = موبینی.

یان: میم بۆر مو، با ی بیی، مو بیی، نون ژێر نی = مو بیی نی = موبینی

لِإِيلَٰفِ	كَاتِبِينَ	كَرِيمِ	أَبِيهِ	كَبِيرُ
يَتِيمَ	مَجِيدُ	وَجِيءَ	حَمِيدِ	أَخِيهِ
حَدِيثُ	حَرِيقِ	عَزِيزِ	سِنِينَ	وَيُعِيدُ
	فِيلِ	يَقِينِ	أَمِينِ	

پرسیار و ڕاهێنان دەربارەی جووڵەی درێژی ی

پ/ جووڵەی درێژی (ي) بۆ ئەم پیتانە زیاد بکە:

١- خِـ ٢- وِ ٣- غِـ ٤- كِـ

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- يُرِيدُ ٢- حَـٰكِمِينَ ٣- فَكِهِينَ ٤- عِبَادِى

وانەی یازدەیەم

ب-٢ نمونەکان لەگەڵ جوولەی درێژی یای صەغیرە (یای بچوک) ـے دا

هەمان دەنگی (ي)یەکی درێژی هەیە لە زمانی کوردیدا یەکسانە بە (یی)، لەگەڵ هەر پیتێکدا هات بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

بۆ نمونە/ ە+ ـے = (ە ـے) بە (هیي) دەخوێندرێتەوە.

نمونە: (إِ) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ا) دەکات، پاشان ئاماژە بە جوولەی درێژی یا (ـ) دەکات و دەڵێ: هەمزە یا صەغیرە ئیی - ئیی

یان: هەمزە یا ئیی = ئیی.

إِـے	بِـے	ةِـے	ثِـے	جِـے
هەمزە یا صەغیرە ئیی هەمزە یا ئیی	با یا صەغیرە بیی با یا بیی	تا یا صەغیرە تیی تا یا تیی	ثا یا صەغیرە ثیی ثا یا ثیی	جیم یا صەغیرە جیی جیم یا جیی
حِـے	خِـے	دِـے	ذِـے	رِـے
حیی	خیی	دیی	ذیی	ریی
زِـے	سِـے	شِـے	صِـے	ضِـے
زیی	سیی	شیی	صیی	ضیی
طِـ	ظِـ	عِـ	غِـ	فِـ
طیی	ظیی	عیی	غیی	فیی
قِـے	كِـے	لِـے	مِـے	نِـے
قیی	کیی	لیی	میی	نیی
	هِـے	وِـے	يِـے	
	هیی	ویی	ییی	

نمونە بۆ جوولەی درێژی یای صەغیرە (یای بچوک) (ـے) لە وشەدا

بِهِۦ طَعَامِهِۦ وَصَـٰحِبَتِهِۦ بِيَمِينِهِۦ إِۦلَـٰفِهِم

وانەی دوازدەیەم

ج- پیتەکان لەگەڵ جوڵەی درێژی (و)دا

١- جوڵەی درێژی واو (و)ی گەورە

دەنگی (و) واوێکی درێژی هەیە، لە زمانی کوردیدا یەکسانە بە (وو). لەگەڵ هەر پیتێکدا هات بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: بۆ نمونە/ ب + و = (بـو) بە (بـوو) ی درێژ دەخوێندرێتەوە. ئەمە دوو هێندەی (و) ی جووڵەی کورتە، کە ضەممە (بۆر)ە.

نمونە: (بُـو) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ب) دەکات، پاشان ئاماژە بە جووڵەی درێژی (ُو) دەکات و دەڵێ: با واو ضەممە بوو = بوو. با بۆر بوو = بوو

أُو ئُو ؤُو	بُو	تُو	ثُو	جُو
هەمزە واو ضەممە ئوو	با واو ضەممە بوو	تا واو ضەممە توو	ثا واو ضەممە ثوو	جیم واو ضەممە جوو
هەمزە واو ئـوو	با واو بوو	تا واو توو	ثا واو ثوو	جیم واو جوو
حُو	خُو	دُو	ذُو	رُو
حوو	خوو	دوو	ذوو	ڕوو
زُو	سُو	شُو	صُو	ضُو
زوو	سوو	شوو	صوو	ضوو
طُو	ظُو	عُو	غُو	فُو
طوو	ظوو	عوو	غوو	فوو
قُو	كُو	لُو	مُو	نُو
قوو	کوو	لوو	موو	نوو
	هُـو	وُو	يـُو	
	هوو	وو	یوو	

نمونە بۆ جووڵەی درێژی (و) (وو) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (أُوتِيَ)

دەڵێین: هەمزە واو ضەممە ئوو، تا کەسرە تی، ئوو تی، یا فەتحە یە = ئوو تی یە = ئووتییە

یان: هەمزە واو ئوو، تا ژێر تی، ئوو تی، یا سەر یە = ئوو تی یە = ئووتییە

يُرَاؤُونَ   تَشَاءُونَ   قُبُورُ   أُوتُوا   فُجُورَهَا

يَحُورَ   وَدُودُ   يَذُوقُونَ   بُرُوجِ   رَسُولُ

طُورِ   أَعُوذُ   غَفُورُ   يَقُولُ   تَكُونُ

يَمُوتُ   ثَمُودَ   سَاهُونَ   يُوعُونَ

پرسیار و ڕاهێنان دەربارەی جووڵەی درێژی (و) وو

پ/ جووڵەی درێژی (و) بلکێنە بەم پیتانەوە:

١- بـــــ   ٢- غـــــ   ٣- شـــــ

و

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

يُوثِقُ   كَفَرُواْ   عَابِدُونَ

وانەی سێزدەیەم

پیتەکان لەگەڵ جوڵەی درێژی واو دا

٢- پیتەکان لەگەڵ جوڵەی درێژی واوی صەغیرە (واوی بچوک) (ۄ)دا

هەمان دەنگی جووڵەی ( )ی درێژی هەیە، لەگەڵ هەر پیتێکدا هات بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: نمونە/ (هُ + = هُ) بە (هوو) دەخوێندرێتەوە، واتا هُـ + = هُـو

نمونە: (هُ) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (هـ) دەکات، پاشان ئاماژە بە جووڵەی درێژی ( ) دەکات و دەڵێ: ها واوصەغیرە هوو= هوو. ها واو هوو= هوو

ءُ ۄ أُ ۄ ؤُ ۄ — هەمزە واو صەغیرە ئـوو — هەمزە واو ئـوو

بُ ۄ — با واو صەغیرە بوو — با واو بوو

تُ ۄ ةُ ۄ — تا واو صەغیرە توو — تا واو توو

ثُ ۄ — ثا واو صەغیرە ثوو — ثا واو ثوو

جُ ۄ — جیم واو صەغیرە جوو — جیم واو جوو

حُو حوو	خُو خوو	دُو دوو	ذُو ذوو	رُو ڕوو
زُۄ زوو	سُۄ سوو	شُۄ شوو	صُۄ صوو	ضُۄ ضوو
طُۄ طوو	ظُۄ ظوو	عُۄ عوو	غُۄ غوو	فُۄ فوو
قُو قوو	كُو کوو	لُو لوو	مُو موو	نُو نوو
	هُو هوو	وُو وو	يُو یوو	

نمونە بۆ جووڵەی درێژی واوی صەغیرە (ۥ) (وو) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

مَالَهُۥ : دەڵێین: میم ئەلیف فەتحە ما، لام فەتحە لە، مالە، ها واو صەغیرە هوو= ما لە هوو= مالەهوو.

یان: میم ئەلیف ما، لام سەر لە، مالە، ها واو هوو= ما لە هوو= مالەهوو

لَهُۥ	ذَكَرَهُۥ	خَلَقَهُۥ	أَمَاتَهُۥ
كِتَـٰبَهُۥ	وَثَاقَهُۥ	مَالَهُۥ	نَادِيَهُۥ
أَمَرَهُۥ	عَذَابَهُۥ	يَرَهُۥ	مِزَاجُهُۥ
	خِتَـٰمُهُۥ	فَجَعَلَهُۥ	

پرسیار و ڕاهێنان دەربارەی جووڵەی درێژی واوی صەغیرە (ۥ) وو

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

يَرَهُۥ مَالَهُۥ

پ/ لە وشەی (يَرَهُۥ) کام جووڵەی درێژ بەکارهاتووە؟

١- جووڵەی درێژی ئەلیف ٢- جووڵەی درێژی واوی صەغیرە ٣- جووڵەی درێژی یا (ي)

وانەی چواردەیەم

سوکون (زەنە)

چەند تێبینییەک/

١- پیتی ساکین (زەنەدار) لەسەری دەوەستی و وەك خۆی دەیڵێی.

٢- هیچ کاتێک ناتوانیت بە ساکین (زەنەدار) دەست بە خوێندنەوە بکەیت.

واتا مەرجە بە جوڵاو دەست پێ بکەیت. چونکە ساکین (زەنەدار) ناکەوێتە سەرەتای وشەوە.

٣- هەروەها ناشتوانیت بە موتەحەریک (جووڵاو) بوەستیت.

واتا مەرجە بە ساکین (زەنەدار) کۆتایی پێ بهێنیت یان بوەستیت، جا ئەو وەستانەت بەهۆی نەمانی هەناسەوە بوو یاخود بەهۆی هەڵەکردنەوە بوو یاخوود بەهۆی گەیشتن بە کۆتایی ئایەتەکەوە بوو یاخود بە هەر هۆکارێکی تر بوو.

پیتەکان لەگەڵ سوکون (زەنە)

زەنە: بەپێی جۆری چاپی قورئان بە دوو شێوە نوسراوە (ـــْ) (ـْ)
پیتـــی زەنـــەدار لەســـەری دەوەســـتی و وەك خـــۆی دەیڵێـــی، هەرکاتێـــک زەنـــە (ســـوکون) چـــووە ســـەر هـــەر پیتێـــک ئـــەوا شـــێوازی خوێندنەوەکـــەی بـــەم جـۆرە دەبێـــت: نمونـــە/ ب + ـــــْ = (بَ بْ) بـــە (ب) دەخوێندرێتـــەوە.

ءْ ؤْ أْ ئْ	بْ	تْ	ثْ
هەمزە سوکون ئـ	با سوکون ب	تا سوکون ت	ثا سوکون ث
هەمزە زەنە ئـ	با زەنە ب	تا زەنە ت	ثا زەنە ث
جْ	حْ	خْ	دْ
ذْ	رْ	زْ	سْ
شْ	صْ	ضْ	طْ
ظْ	عْ	غْ	فْ
قْ	كْ	لْ	مْ
نْ	هْـ هْ	وْ	یْ

نمونە بۆ سوکون (زەنە) (ـــْ) لە وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (تِلْكَ)

دەڵێین: تا کەسرە تی، لام سوکون ل، تیل، کاف فەتحە کە= تی ل کە= تیلکە

یان: تا ژێر تی، لام زەنە ل، تیل، کاف سەر کە=تی ل کە= تیلکە

مَأْوَىٰ	يُؤْمِنُونَ	أَبْتَرُ	تَتْبَعُهَا	عَلِمَتْ
مِثْقَالَ	نَجْعَلِ	رِحْلَةَ	يَخْرُجُ	أَدْبَرَ
تَذْهَبُونَ	فِرْعَوْنَ	تَرْجُفُ	أُزْلِفَتْ	عَسْعَسَ
يَشْرَبُ	أَصْحَابُ	نَضْرَةَ	بَطْشَ	أَعْلَمُ
وَأَغْطَشَ	أَفْلَحَ	أُقْسِمُ	ذِكْرَاهَا	تِلْكَ
سَمْكَهَا	أَنْعَامِكُمْ	أَهْلِهِمْ	يَوْمَ	عَلَيْكَ

[illegible] (ـــْ)

پ/ زەنە بخەرە سەر ئەم پیتانە:

١- ط   ٢- هـ   ٣- ن

پ/ لە وشەی (أَعْنَمْ) ئەو هێمایەی کە لەسەر پیتی (ع)ە، چی پێ دەڵێن؟

١- فەتحە (سەر)   ٢- سوکون (زەنە)   ٣- ضەممە (بۆر)

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

رَجْعِهِ   يَشْرَبُ   تَحْتِهَا   وَلَقَدْ   يَعْلَمُونَ

وانەی پازدەیەم

تەنوین (التنوین)

تەنوین: بریتییە لە یەکێک لە جووڵە کورتەکانی (ـًـــٍـــٌـــ)+ نوونێکی ساکین (نونێکی زەنەدار)، هەمیشە دەکەوێتە کۆتایی وشەوە، هیچ کاتێک لە سەرەتا و ناوەڕاستی وشەدا نایەت.

- نونە ساکین (زەنەدار)ەکەی تەنوین بە پیتی (نون) نانوسرێت، بەڵام بە (نون) دەخوێندرێتەوە و دەگوترێت.

- لە کاتی بەیەك گەیشتنی دوو وشەدا دەخوێندرێتەوە.

- جۆرەکانی تەنوین:

١) تەنوینی الفتحة (فەتحەتەین) بە کوردی پێی دەڵێن (دووسەر) ـًـ.

٢) تەنوینی الکسرة (کەسرەتەین) بە کوردی پێی دەڵێن (دووژێر) ـٍـ.

٣) تەنوینی الضمة (ضەممەتەین) بە کوردی پێی دەڵێن (دووبۆر) ـٌـ.

وانەی شازدەیەم

پیتەکان لەگەڵ تەنوین

١- پیتەکان لەگەڵ-تنوین الفتحة (فەتحەتەین) (ـــً)

دەنگی (ـەن)ی هەیە، بچێتە سەر هەر پیتێک بەو جۆرە دەیخوێنینەوە: پیتەکە وەک خۆی + ـەن= پیتێکی تەنوین دار. بۆ نمونە/ (ب+ ً = بً) بە (بەن) دەخوێندرێتەوە.
نمونە: (ق) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی(ق) دەکات و پاشان ئاماژە بە فەتحەتەین (دوو سەر) دەکات و دەڵێ: قاف فەتحەتەین قەن = قەن. قاف دووسەر قەن = قەن.

ءً ؤً أً ئـًا	بًا	تًا ةً	ثًا	جًا
هەمزە دووسەر ئـەن	با دووسەر بەن	تا دووسەر تەن	ثا دووسەر ثەن	جیم دووسەر جەن

حًا	خًا	دًا	ذًا	رًا
حەن	خەن	دەن	ذەن	ڕەن
زًا	سًا	شًا	صًا	ضًا
زەن	سەن	شەن	صەن	ضەن
طًا	ظًا	عًا	غًا	فًا
طەن	ظەن	عەن	غەن	فەن
قًا	كًا	لاً	مًا	نًا
قەن	کەن	لەن	مەن	نەن
هًا	وًا وً	يـًا		
هەن	وەن	یەن		

نمونه بۆ فەتحەتەین (دووسەر) (ـــً) له وشەدا

بەم جۆره دەیخوێنینەوە:

نمونـــە: (كِتَـــب) دەڵێیـــن: كاف كەسرە كـــی، تـــا ئەلیـــف صەغیـــره تـــا، كیتـــا، بـــا فەتحەتەیـــن بـــەن= كـــی تـــا بـــەن= كیتابـــەن.

یـــان: كاف ژێـــر كـــی، تـــا ئەلیـــف تـــا، كیتـــا، بـــا دووســـەر بـــەن= كـــی تـــا بـــەن= كیتابـــەن. واتـــا كِتَـــبًا بـــە كِتَـــبَنْ دەخوێندرێتـــەوە.

مَاءً	شَرَابًا	بَرْدًا	عَذَابًا	أَشْتَاتًا
لَـغِيَة	سِرَاجا	صُبْحا	شِدَادا	خَيْرا
مَفَازا	لِبَاسا	مَعَاشا	مَتَـعا	صُحُفا
طَبَقا	مَالا	كِرَاما	لِسَانا	كُفُوا

پرسیار و راهێنان دەربارەی فەتحەتەین (دووسەر) (ـــً)

پ/ فەتحەتەین (دووسەر) (ـــً) بۆ ئەم پیتانه دابنێ:

١- كا ٢- شا ٣- نا

پ/ له وشەی (مَاءً) پیتی هەمزه (ء) كام هێمایەی لەسەره؟

١- كەسرە (ژێر) ٢- سوكون (زەنه) ٣- فەتحەتەین (دووسەر)

پ/ ئەم وشانه چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- خَيْرًا ٢- مَتَـعًا ٣- زَيْتُونًا

٢- پیتەکان لەگەڵ کەسرەتەین (تنوین الكسرة) (دوو ژێر) (ـــٍـــ)
دەنگی (ین)ی هەیە، بچێتە ژێر هەر پیتێک بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: پیتەکە وەک خۆی+ین= پیتێکی تەنوین دار. بۆ نموونە/ (إ + = إٍ) بە (ئین) دەخوێندرێتەوە.
نموونە: (إٍ) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (أ) دەکات، پاشان ئاماژە بە کەسرەتەین (دووژێر) دەکات و دەڵێ: هەمزە کەسرەتەین ئین= ئین.   هەمزە دووژێر ئین= ئین.

ءٍ إٍ ئـٍ	بٍ	تٍ ةٍ	ثٍ	جٍ
هەمزە کەسرەتەین ئین هەمزە دووژێر ئین	با کەسرەتەین بین با دووژێر بین	تا کەسرەتەین تین تا دووژێر تین	ثا کەسرەتەین ثین ثا دووژێر ثین	جیم کەسرەتەین جین جیم دووژێر جین

حٍ	خٍ	دٍ	ذٍ	رٍ
حین	خین	دین	ذین	رین

زٍ	سٍ	شٍ	صٍ	ضٍ
زین	سین	شین	صین	ضین

طٍ	ظٍ	عٍ	غٍ	فٍ
طین	ظین	عین	غین	فین

قٍ	كٍ	لٍ	مٍ	نٍ
قین	کین	لین	مین	نین

هٍ ـــهٍ	وٍ	ىٍ
هین	وین	یِن

نمونه بۆ كەسرەتەین (دووژێر) (ـــٍـــ)

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە:

نمونە: (كِتَاب) دەڵێین: كاف كەسرە كی، تا ئەلیف فەتحە تا، كیتا، با كەسرەتەین بین = كیتابین.

یان: كاف ژێر كی، تا ئەلیف تا، كیتا، با دووژێر بین = كیتابین.

واتا كِتَابٍ بە كِتَابِنْ دەخوێندرێتەوە.

شَيْءٍ	عَذَابٍ	هُمَزَةٍ	حَدِيثٍ
مَوْجٍ	وَشَاهِدٍ	حَاسِدٍ	نَاصِرٍ
نَفْسٍ	قُرَيْشٍ	جُوعٍ	صُحُفٍ
غَاسِقٍ	رَسُولٍ	كَرِيمٍ	مَكِينٍ

پرسیار و راهێنان دەربارەی كەسرەتەین (دووژێر) (ـــٍـــ)

پ/ كەسرەتەین (دووژێر) (ـــٍـــ) بۆ ئەم پیتانە دابنێ:

١- ذ   ٢- ج   ٣- ب   ٤- ص

پ/ لە وشەی (رَسُولٍ) پیتی (ل) كام هێمایەی وەرگرتووە؟

١- فەتحەتەین (دووسەر)   ٢- جووڵەی درێژی ئەلیف (ا)   ٣- كەسرەتەین (دووژێر)

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

١- لَهَبٍ   ٢- سَفَرَةٍ   ٣- عَمَدٍ   ٤- طَبَقٍ

وانەی هەژدەیەم

٣- پیتەکان لەگەڵ ضەممەتەین (تنوین الضمة) (دوو بۆر) (ــٌـــ)

دەنگی (ون)ی هەیە، بچێتە سەر هەر پیتێک بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: پیتەکە وەک خۆی+ون= پیتێکی تەنوین دار. بۆ نمونە/ (م + ٌ = مٌ) بە (مون) دەخوێندرێتەوە.
نمونە: (تٌ) سەرەتا مامۆستا ئاماژە بە پیتی (ت) دەکات، پاشان ئاماژە بە ضەممەتەین (دووبۆر) دەکات و دەڵێ: تا ضەممەتەین تون= تون. تا دووبۆر تون= تون

ءٌ أٌ ئٌ هەمزە ضەممەتەین ئون هەمزە دووبۆر ئون	بٌ با ضەممەتەین بون با دووبۆر بون	تٌ تا ضەممەتەین تون تا دووبۆر تون	ثٌ ثا ضەممەتەین ثون ثا دووبۆر ثون	جٌ جیم ضەممەتەین جون جیم دووبۆر جون
حٌ حون	خٌ خون	دٌ دون	ذٌ ذون	رٌ ڕون
زٌ زون	سٌ سون	شٌ شون	صٌ صون	ضٌ ضون
طٌ طون	ظٌ ظون	عٌ عون	غٌ غون	فٌ فون
قٌ قون	كٌ كون	لٌ لون	مٌ مون	نٌ نون
	هٌ ـهٌ هون	وٌ وون	یٌ یون	

نمونه بۆ ضەممەتەین (دووبۆر) (ـٌـ) له وشەدا

بەم جۆره دەیخوێنینەوە:

نمونـــە: (كِتَـب) دەڵێیـــن: كاف كەسـرەِ كـــی. تــا ئەلیـــف فەتحــە تـــا، كیتـــا، بـــا ضەممەتەیـــن بـــون = كـــی تـــا بـــون = كیتابـــون.

یـان: كاف ژێـر كـی، تـا ئەلیـف تـا، كیتـا، بـا دووبـۆر بـون = كـی تـا بـون = كیتابـــون.

واتا كِتَابٌ به كِتَـابُنْ دەخوێندرێتەوە.

شَيْء	قُلُوب	وَاحِدَة	كَادِح	شَهِيد
ذِكْر	قَادِر	نَفْس	مُحِيط	حَافِظ
مِسْكٌ	رَسُولٌ	طَعَامٌ	شَأْنٌ	وُجُوهٌ

[illegible]

پ/ ضەممەتەین (دووبۆر) (ـٌـ) بخەره سەر ئەم پیتانە:

۱- م ۲- س ۳- ذ ٤- ی

پ/ له وشەی (قُلُوبٌ) پیتی (ب) كامِ هێمایەی وەرگرتووە؟

۱- ضەممەتەین (دووبۆر) ۲- كەسرەتەین (دووژێر) ۳- فەتحەتەین (دووسەر)

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

۱- أَحَدٌ ۲- كُتُبٌ ۳- عَابِدٌ ٤- خَيْرٌ

ـٌـ

پیتەکان لەگەڵ هەرسێ جۆرەکانی تەنوین بەیەکەوە

أً إٍ أٌ	بً بٍ بٌ	تً تٍ تٌ	ثً ثٍ ثٌ
ئەن ئین ئـون	بەن بین بون	تەن تین تون	ثەن ثین ثون
جً جٍ جٌ	حً حٍ حٌ	خً خٍ خٌ	دً دٍ دٌ
جەن جین جون	حەن حین حون	خەن خین خون	دەن دین دون
ذً ذٍ ذٌ	رً رٍ رٌ	زً زٍ زٌ	سً سٍ سٌ
ذەن ذین ذون	ڕەن ڕین ڕون	زەن زین زون	سەن سین سون
شً شٍ شٌ	صً صٍ صٌ	ضً ضٍ ضٌ	طً طٍ طٌ
شەن شین شون	صەن صین صون	ضەن ضین ضون	طەن طین طون
ظً ظٍ ظٌ	عً عٍ عٌ	غً غٍ غٌ	فً فٍ فٌ
ظەن ظین ظون	عەن عین عون	غەن غین غون	فەن فین فون
قً قٍ قٌ	كً كٍ كٌ	لً لٍ لٌ	مً مٍ مٌ
قەن قین قون	کەن کین کون	لەن لین لون	مەن مین مون
نً نٍ نٌ	هً هٍ هٌ	وً وٍ وٌ	یً یٍ یٌ
نەن نین نون	هەن هین هون	وەن وین وون	یەن یین یون

وانەی نۆزدەیەم

شەددە (ـــّـ)

هەرکاتێك یەکێك لە پیتەکانی زمانی عەرەبی سەددە (ـــّـ)ی هاتە سەر، ئەوا پێی دەڵێن (مشدد) بە کوردی پێی دەڵێن (شەددەدار)، پیتەکە بەتووندی دەردەبڕیت. هەموو پیتێکی شەددەدار پێکهاتووە لە دوو پیت لەهەمان ڕەگەزی ئەو پیتەی کە شەددەی لەسەرە: یەکەمیان ساکن (زدنەدار) + دووەمیان موتەحەریک (جووڵەدار)ە.

نمونە: نَّ پێکهاتووە لە نْ نُ = نْنُ.

شێوازی خوێندنەوەکەی بەم جۆرە دەبێت: نمونە: نَّ دەڵێین: نون شەددە فەتحە ننە یان: نون شەددە سەر ننە.

تێکل (تێبوو): ـّـ

أَبَّ
ئەلیف فەتحە ئە با شەددە فەتحە بە = ئەببە
ئەلیف سەر ئە با شەددە سەر بە = ئەببە

أَبِّ
ئەلیف فەتحە ئە با شەددە کەسرە بی = ئەببی
ئەلیف سەر ئە با شەددە ژێر بی = ئەببی

أَبُّ
ئەلیف فەتحە ئە با شەددە ضەممە بو = ئەببو
ئەلیف سەر ئە با شەددە بۆر بو = ئەببو

أَتَّ أَتِّ أَتُّ
ئەتتە ئەتتی ئەتتو

أَثَّ أَثِّ أَثُّ
ئەثثە ئەثثی ئەثثو

أَجَّ أَجِّ أَجُّ
ئەججە ئەججی ئەججو

أَحَّ أَحِّ أَحُّ
ئەححە ئەححی ئەححو

أَخَّ أَخِّ أَخُّ
ئەخخە ئەخخی ئەخخو

أَدَّ أَدِّ أَدُّ
ئەددە ئەددی ئەددو

أَذَّ أَذِّ أَذُّ
ئەذذە ئەذذی ئەذذو

أَرَّ أَرِّ أَرُّ
ئەڕڕە ئەڕڕی ئەڕڕو

أَزَّ أَزِّ أَزُّ
ئەززە ئەززی ئەززو

أَسَّ أَسِّ أَسُّ
ئەسسە ئەسسی ئەسسو

أَشَّ أَشِّ أَشُّ
ئەششە ئەششی ئەششو

أَصَّ أَصِّ أَصُّ
ئەصصە ئەصصی ئەصصو

أَضَّ أَضِّ أَضُّ
ئەضضە ئەضضی ئەضضو

أَطَّ أَطِّ أَطُّ   أَظَّ أَظِّ أَظُّ   أَعَّ أَعِّ أَعُّ   أَغَّ أَغِّ أَغُّ

ئەططە ئەططی ئەططو   ئەظظە ئەظظی ئەظظو   ئەععە ئەععی ئەععو   ئەغغە ئەغغی ئەغعو

أَفَّ أَفِّ أَفُّ   أَقَّ أَقِّ أَقُّ   أَكَّ أَكِّ أَكُّ   أَلَّ أَلِّ أَلُّ

ئەففە ئەففی ئەففو   ئەققە ئەققی ئەققو   ئەککە ئەککی ئەککو   ئەللە ئەللی ئەللو

أَمَّ أَمِّ أَمُّ   أَنَّ أَنِّ أَنُّ   أَهَّ أَهِّ أَهُّ   أَوَّ أَوِّ أَوُّ

ئەممە ئەممی ئەممو   ئەننە ئەننی ئەننو   ئەههە ئەههی ئەههو   ئەووە ئەووی ئەووو

أَيَّ أَيِّ أَيُّ

ئەییە ئەییی ئەییو

نمونه بۆ شەددە(ـــّـ) له وشەدا

بەم جۆرە دەیخوێنینەوە: نمونە:(رَبُّكَ) دەڵێین: ڕا فەتحە ڕە، با شەددە ضەممە بوو، ڕە ببو، کاف فەتحە کە = ڕە ببو کە = ڕەببوکە. یان: ڕا سەر ڕە، با شەددە بۆر بوو، ڕە ببو، کاف سەر کە= ڕە ببو کە= ڕەببوکە

وَتَّبَ   لِلْمُتَّقِينَ   فُجِّرَتْ   وَأَخَّرَتْ   وَدَّعَكَ   كَذَّبَ

كَرَّةٌ   مُكَرَّمَةٍ   تَنَزَّلُ   يَسَّرَهُ   فَبَشِّرْهُمْ   وَحُصِّلَ

يَحُضُّ   تَطَّلِعُ   يَدُعُّ   فَيُعَذِّبُهُ   فَعَّالٌ   تَنَفَّسَ

پرسیار و ڕاهێنان دەربارەی شەددە (ـــّـ)

پ/ ئەم وشانە چۆن دەخوێندرێنەوە؟

وَجَنَّاتٍ   فَصَبَّ   فَقَدَّرَهُ   ثُوِّبَ

پ/ (نَّ) لەچی پێکهاتووە؟

و/ پێکهاتووە لە .... و..............

وانەی بیستەم

هەمزەی بەیەکگەیاندن (همزة الوصل)

تێبینی// هەمیشە هەمزەی بەیەکگەیاندن لەسەرەتادا دەخوێندرێتەوە و لە گەیاندندا ناخوێندرێتەوە.

١- هەرکاتێک لەگەڵ پیتی(لام) هات و لەسەرەتاوە هات ئەوا بە (أَ) دەخوێندرێتەوە.

نمونە: ٱللَّهُ ٱلْإِنسَٰنَ ٱلَّذِينَ ٱلْجِبَالُ

بە: (ئەڵڵاهو) (ئەلئینسانە) (ئەللەذینە) (ئەلجیبالو) دەخوێندرێنەوە.

- بەڵام ئەگەرچی لەگەڵ پیتی(لام)یش هاتبێت، لەکاتی گەیاندندا (لە ناوەڕاستدا) ناخوێندرێتەوە.

نمونە: وَٱللَّهُ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ إِنَّ ٱلَّذِينَ وَإِذَا ٱلْجِبَالُ

بە: (وەڵڵاهو) (ئیننەلئینسانە) (ئیننەللەذینە) (وەئیذەلجیبالو) دەخوێندرێنەوە.

٢- هەرکاتێک لەگەڵ پیتی (لام) نەهاتبوو، ویستت بە(هەمزەی بەیەکگەیاندن) دەست بە خوێندنەوە بکەیت ئەوا بە یەکێک لەم سێ شێوەیە دەیخوێنینەوە:

أ- ئەگەر وشەکە (کار) بوو و پیتی سێیەمی (بۆر) بوو ئەوا هەمزەی بەیەکگەیاندن بە (بۆر) واتا بە (أُ) دەخوێنینەوە.

نمونە: ٱدْعُ ٱنظُرْ ٱرْكُضْ

بە: (ئودعو) (ئونظوڕ) (ئورکوض) دەخوێندرێنەوە.

تێبینی// ئەگەر پیتی سێیەمی وشەکە ضەممە (بۆر)یش بێت، بەڵام ئیسم (ناوێک) لەدوای وشەکەوە هات، ئەوا هەمزەی وەصڵ (هەمزەی بەیەکگەیاندن) بە (أُ) ناخوێندرێتەوە، بەڵکو بە (إِ) دەخوێندرێتەوە. نمونە: ٱبْنُ مَرْيَمَ بە: إِبْنُ مَرْيَمَ دەخوێندرێتەوە.

ب- ئەگەر وشەكە پیتی سێیەمی (ژێر) بوو ئەوا هەمزەی بەیەكگەیاندن بە (ژێر) واتا بە (إِ) دەخوێنینەوە.

نمونە: اُصْبِرْ اُكْشِفْ

بە: (ئیصبیر) (ئیكشیف) دەخوێندرێنەوە.

ج- ئەگەر وشەكە پیتی سێیەمی (سەر) بوو ئەوا هەمزەی بەیەكگەیاندن بە (ژێر) واتا بە (إِ) دەخوێنینەوە.

نمونە: اُتَّقَوْا اُسْتَغْفِرْ

بە: (ئیتتەقەو) (ئیستەغفیر) دەخوێندرێنەوە.

تێبینی// هەمزەی گەیاندن: ئەلیفێكە و هێمای (سەری صاد)ێكی بچووكی لەسەرە، وەک لە وێنەكەدا دیارە.

تێبینی// ئەم بابەتە پێویستە زیاتر ڕوون بكرێتەوە، بەڵام بۆ ئاستی سەرەتا ئەوەندە بزانێ بەسە.

وانەی بیست و یەکەم

لامی قەمەری و لامی شەمسی

١- لامی قەمەری

ئەو لامەیە کە دەنووسرێت و دەخوێندرێتەوە و لامەکە هەمیشە هێمای سکونی لەسەرە و ئەو پیتەی لە پاش لامەکە دێت شەدەی نییە.

- هەرکاتێک یەکێک لەم پیتانەی خوارەوە بە دوای (لام)دا هات، ئەوا (لام)ەکە دەخوێندرێتەوە.
[أ، ب، ج، ح، خ، ع، غ، ف، ق، ك، م، هـ، و، ي].

- بۆیە پێی دەڵێن قەمەری، چونکە وەکو لامی وشەی (الْقَمَر) دەخوێندرێتەوە.

نمونە: الْقَمَرِ بە (ئەلقەمەرِ) دەخوێندرێتەوە، بەڵام ئەگەر وشەیەک یان پیتێکی لەپێشەوە هات ئەوا هەمزەی وەسڵ (گەیاندن) ناخوێندرێتەوە، بەڵام لامەکە دەخوێندرێتەوە.

نمونە: وَالْقَمَرِ بە (وەلقەمەرِ) دەخوێندرێتەوە.

الْقَمَرِ	الْقُرْآنُ	الْأَبْتَرُ	الْبَيْتِ	الْجِبَالَ
الْحَطَبِ	الْحَرِيقِ	الْخَنَّاسِ	الْعَالَمِينَ	الْعَظِيمِ
الْغَفُورُ	الْفَتْحُ	الْكَافِرُونَ	الْكَوْثَرَ	الْمِسْكِينِ
الْمَاعُونَ	بِالْهَزْلِ	الْوُحُوشُ	الْيَتِيمَ	

تێبینی// تەماشا بکە لامەکە خۆی زەننە(ـْـ)ی لەسەرە و ئەو پیتەی لە پاش لامەکە هاتووە هێمای [سەر یان ژێر یان بۆر]ی لەسەرە، شەددەی لەسەر نیە.

٢- لامی شەمسی

ئەو لامەیە کە دەنووسرێت، بەڵام ناخوێندرێتەوە و لامەکە هیچی لەسەر نیە، هەمیشە ئەو پیتەی لە پاش لامەکە دێت شەددەی لەسەرە.

- هەرکاتێک یەکێک لەم پیتانەی خوارەوە بە دوای (لام)دا هاتن، ئەوا (لام)ەکە نا خوێندرێتەوە.

[ت ، ث ، د ، ذ ، ر ، ز ، س ، ش ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ن ، ل].

- بۆیە پێی دەڵێن لامی شەمسی، چونکە وەکو لامی وشەی (الشَّمْسِ) نا خوێندرێتەوە.

نمونە: الشَّمْسِ بە (ئەششەمس) دەخوێندرێتەوە،

واتا لامەکە ناخوێندرێتەوە، بەڵام ئەگەر وشەیەک یان پیتێکی لەپێشەوە هات ئەوا هەمزەی وەسڵ (گەیاندن) و لامەکەش هیچیان ناخوێندرێنەوە.

نمونە: وَالشَّمْسِ بە (وەششەمس) دەخوێندرێتەوە.

الشَّمْسِ　التَّرَابِ　الثَّاقِبُ　الدُّنْيَا　الذِّكْرَى

الرُّوحُ　الزَّيْتُونِ　السَّمَاوَاتِ　الصُّحُفُ　الصُّورِ

الضَّالِّينَ　الطَّارِقِ　النَّاسِ　اللَّيْلَ

تێبینی// تەماشا بکە لامەکە خۆی هیچی لەسەر نیە ئەو پیتانەی لە پاش لامەکە هاتوون هێمای شەددەیان لەسەرە، (پێچەوانەی پیتەکانی لامی قەمەری).

چەند تێبینییەک دەربارەی

وەستان لەسەر کۆتایی وشە و ئایەتەکان

١- لەکاتی وەستان لەسەر ئەو وشانەی کە پیتی کۆتاییان یەکێک لە جوڵەکانی (فەتحە یان کەسرە یان ضەممە) واتا (سەر یان ژێر یان بۆر)یان هەیە، ئەوا جوڵەکانیان ناخوێندرێنەوە و دەکرێن بە سوکون (زەنە).

نمونە:

تَعْلَمُونَ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: تَعْلَمُونْ.

مَلِكِ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: مَلِكْ.

يَعْلَمُ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: يَعْلَمْ.

٢- لەکاتی وەستان لەسەر ئەو وشانەی پیتی کۆتاییان (تنوینی الكسرة یان تەنوینی الضمة) واتا (دوژێر یان دووبۆر) یان هەیە، بە هەمان شێوە دەکرێن بە سوکون (زەنە). **نمونە:**

عَذَابٍ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: عَذَابْ.

طَعَامٌ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: طَعَامْ.

٣- لەکاتی وەستان لەسەر ئەو وشانەی پیتی کۆتاییان (تنوینی الفتحة) واتا (دووسەر) یان هەیە، تەنوینەکە دەبێت بە (ئەلیف).

نمونە:

مَاءً ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: مَاءَا.

طُوًى ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: طُوَا.

كِرَامًا ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: كِرَامَا.

٤- لەکاتی وەستان لەسەر ئەو وشانەی بە پیتی (ة) کۆتاییان هاتووە، پیتی (ة) دەبێت بە (هـ) و جوڵەکەشیان نامێنێت.

نمونە:

زَبَانِيَةَ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: زَبَانِيَه.

حُطَمَةِ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: حُطَمَه.

مُوقَدَةُ ⇐ ئەگەر لەسەری بوەستی دەبێت بە: مُوقَدَه.

بانگ
دەستنوێژ - نوێژ

بانگدان

[illegible]

خودا گەورەترینە (خودا لە هەموو شتێک گەورەترە)

[illegible]

گەواهی (شەهادەت) دەدەم هیچ پەرستراوێکی بەحەق نییە ئیلا الله نەبێت

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّه أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّه

گەواهی (شەهادەت) دەدەم کە (موحەممەد) پێغەمبەری خودایە

حَيَّ عَلَى الصَّلاة حَيَّ عَلَى الصَّلاة

وەرن بەرەو نوێژ

حَيَّ عَلَى الفَلاح حَيَّ عَلَى الفَلاح

وەرن بەرەو ڕزگاری و سەرکەوتن و سەرفرازی

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَر

خودا گەورەترینە (خودا لە هەموو شتێک گەورەترە)

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّه

هیچ پەرستراوێکی بەحەق نییە ئیللا الله نەبێت

وەڵامدانەوەی بانگبێژ

- سوننەتە بانگ بێژ هەرچی ووت تۆش بیڵێیتەوە»

- دوای شایەتومانی بانگێژ دەڵێی:

([illegible]

رَبًّـا وَبِالْإِسْـلَامِ دِينًـا وَبِمُحَمَّـدٍ رَسُـولًا).

هەر کەسێ کە گوێ ی لە بانگ بێژ بوو بیڵێ خوای گەورە لە گوناهەکانی خۆش دەبێ. مسلم ۲۹۰/۱.ابن خزیمە ۲۲۰/۱.

- کاتێک بانگبێژ وتی:

([illegible] – حَيَّ عَلَى الفَلاحِ) بڵێ ی : ([illegible]).

هەر کەس ئاوا لە دڵییەوە بیڵێ دەچێتە بەهەشتەوە. البخری ۱۵۲/۱ ومسلم ۲۸۸/۱.

دوای بانگ

دوای وەلام دانەوەی بانگ بێژ صلاوات بدە لەسەر پێغەمبەر(ﷺ). مسلم ٢٨٨/١.
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّد).

پاشان بڵێ: ([illegible]
وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ).

واتە: خوایە ئەی پەروەردگاری ئەم بانگەوازە تەواو و نوێژە دامەزراوە، پلەی بەرزی ([illegible]) ببەخشە بە پێغەمبەرمان محمد(ﷺ)، ([illegible]) ([illegible] [illegible])، وە پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: ([illegible])، وە ([illegible]) کە پلەیەکی زیادیە بەسەر دروست کراواندا.

وە بیبە ئەو شوێنە سوپاس کراوەی کە بەڵێنت پێ داوە (کە پلەی شەفاعەتی گەورەیە لە ڕۆژی دوایی دا).

- هەر کەسێك ئەم پاڕانەوەیە بڵێ کاتێ بانگ دەبیستێ بەر شەفاعەتی پێغەمبەر(ﷺ) دەکەوێت. البخاری ١٥٢/١

- بپاڕێرەوە بۆ خۆت لەنێوان بانگ و قامەت دا، چونکە پاڕانەوەی ئەو کاتە ڕەت ناکرێتەوە. رواه البخاری ٥١٧/٢٤٤/٨، وانظر صحیح ابو داود (٤٨٩).

فەزڵی بانگدان

١- بانگ بێژ لە ڕۆژی دوایی دا لە هەموو کەسێك گەردن و ملی بەرزتر و درێژترە. مسلم ٣٨٧ عن معاویە.

٢- وە هەموو شتێك لە مرۆڤ و جنۆکەو شتی تر شایەتی بۆ دەدەن لە ڕۆژی دوایی دا. البخاری ٧٢/٢، ٧٣.

٣- هەر موسڵمانێك (١٢) ساڵ بانگ بدات (بەبێ بەرانبەر) ئەوا بەهەشتی بۆ واجب دەبێ و بە هەموو بانگێك لە ڕۆژێکدا (٦٠) چاکەو بە هەموو قامەتێك (٣٠) چاکەی دەست گیر دەبێ.

قامەت کردن

ئیقامەت: واتا هەڵساندنەوە.

چۆنییەتیی قامەت کردن و شێوازی وتنەکەی:

قامەت (یازدە) ڕستەیە، ئەویش قامەتی (بیلال)ە(ﷺ) لە ژێردەستی پێغەمبەر(ﷺ) بەم شێوەیە قامەتی کردووە لەسەفەر و لەناوشاردا:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

خودا گەورەترینە (خودا لە هەموو شتێک گەورەترە)

أَشْهَدُ أَن لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

گەواهی (شەهادەت) دەدەم هیچ پەرستراوێکی بەحەق نییە ئیلا الله نەبێت

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

گەواهی (شەهادەت) دەدەم کە (موحەممەد) پێغەمبەری خودایە

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ

وەرن بەرەو نوێژ

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ

وەرن بەرەو ڕزگاری و سەرکەوتن و سەرفرازی

قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ قَدْ قَامَتِ الصَّلَاة

نوێژ نزیکبوویەوە

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَر

خودا گەورەترینە (خودا لە هەموو شتێک گەورەترە)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

هیچ پەرستراوێکی بەحەق نییە ئیللا الله نەبێت

نزای چوونە سەرئاو (ئاودەست)

قاچی چەپم پێش دەخەم و دەڵێم:

بِسْمِ اللَّه، اللَّهُمَّ إِنِّ أَعُوذُ بِكَ
مِنَ الخُبُثِ والخبائِثِ

(بە ناوی خودا، خودایە پەنات پێ دەگرم لە شەیتانی نێر و مێ.)

نزای دەرچوون لە سەرئاو (ئاوددست)

قاچی ڕاستم پێش دەخەم و دەڵێم:

غُفْرانَكَ

خودایە داوای لێخۆشبوون هەر لە تۆ دەکەین

دەستنوێژگرتن

١- نیەت هێنان: کاتێك ویستت دەستنوێژ بگریت لە دڵی خۆتدا نیەتی دەستنوێژگرتن بهێنە.

٢- بڵێ: (بِسْمِ اللَّه).

٣- شوشتنی هەردوو دەست: هەردوو دەستت تاکو مەچەکت سێ جار بشۆ، لەگەڵ بەینی پەنجەکانت.

٤- ئاو لە دەم وەردان:

(سێ جار) بە دەستی ڕاست ئاو لە دەمت(زار)ت وەردەدەیت و فڕێی دەدەیتەوە، ئەم کردارەش پێی دەڵێن: (المضمضة).

٥- ئاو لە لوت وەردان:

لوتت پاک بکەرەوە و سێ جار بە دەستی ڕاستت ئاو بکەرە لوتتەوە و پاشان بە دەستی چەپت فڕێی بدەرەوە، ئەم کردارەش پێی دەڵێن: (الاستنشاق).

٦- شوشتنی هەموو ڕوخسار:

(سێ جار) ڕوخسارت (دەم و چاوت) بشۆ لە شوێنی (ڕوانی مووی سەرەوە تا ژێر چەناگە) و لە (نەرمەی گوێی ڕاستەوە بۆ نەرمەی گوێی چەپ).

(إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ) [المائدة ٦].

واتا: (کاتێك هەستان بۆ نوێژکردن ڕوخسارتان بشۆن). (تەفسیری ئاسان).

٧- شوشتنی هەردوو باسکت تا ئانیشکەکانت:

(وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ). [المائدة: ٦].

(باسکەکانتان تاوەکو ئانیشکەکانتان بشۆن).

یەکەم جار باسکی ڕاستت (سێ جار) بشۆ پاشان باسکی چەپت (سێ جار).

٨- دەستهێنان بەسەر هەموو سەردا (مەسحی سەر):

دوای شوشتنی باسکەکانت، دووبارە دەستت تەڕ دەکەیت و دەستت بەسەر هەموو سەرندا دەهێنیت لە پێشەوەی سەرتەوە بۆ دواوەی سەرت پاشان لە پشتی سەرتەوە بۆ پێشەوەی سەرت.

(وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ). [المائدة: ٦].

واتا: (وە دەستی تەڕ بهێنن بە سەرتاندا). (پوختەی تەفسیری قورئان).

٩- دەستهێنان بە دیوی دەرەوە و ناوەوەی گوێ(گوێچکە)دا:

پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: ([illegible]). [الترمذي: ٣٨. ابن ماجه: ٤٤٣، «السلسلة الصحيحة: ٣٦»].

واتا: (هەردوو گوێ بەشێکن لە سەر).

دەستت تەڕ بکە و پەنجەی شایەتومان بە دیوی ناوەوەی گوێیەکانت (گوێچکەکانت)دا بێنە و پەنجەی گەورەت بەدیوی دەرەوەی گوێچکەکانتدا بێنە.

١٠- شوشتنی هەردوو پێیەکانت تاکو قولە پێکانت (گوێزینگەکانت):

- لە پێی ڕاستت دەست پێبکە و سێ جار بیشۆ پاشان پێی چەپت سێ جار بشۆ، هەروەها نێوانی پەنجەکانت جوان بشۆ.

(وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ). [المائدة: ٦].

(وە هەردوو پێیەکانیشتان تاوەکو قولە پێکانتان بشۆن).

ئەو شتانەی دەستنوێژ دەشکێنن

١) (میز و پیسایی) کردن و (ب) لێبوونەوە، هەرشتێک لە دەرچەکانی پێش و پاشی مرۆڤ بێتە دەرەوە.

٢) شتێك ببێتە قەتماغە لەسەر پێست، وەك مۆم یان بۆیەی نینۆك، یان هەر شتێکی تری هاوشێوە، یان هەر شتێک ڕێگر بێت لە تەڕ بوون.

٣) نووستنێکی قوڵ.

٤) لەهۆش خۆ چوون.

٥) شێت بوون و لەدەستدانی عەقڵ.

٦) دەستدان لە هەندێک ئەندامی جەستە.

تەیەممو م

ئەگەر ئاوت دەست نەکەوت بۆ دەستنوێژگرتن یان خۆشوشتن یان بەهۆی (نەخۆشییەک یان شکانێک یان برینێک) نەتتوانی دەستنوێژ بگری، ئەوا تەیەممو م بکە، لەبری دەستنوێژگرتن یان خۆشوشتن.

- حوکمی تەیەمموم کردن ئەگەر ئاوت دەست نەکەوت؟

وەڵام: دروستە تەیەمموم بکرێت ئەگەر ئاو دەست نەکەوێ.

بەڵگە:

١- خوای گەورە دەفەرمووێت: (فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا) [المائدة: ٦].

(ئاوتان دەست نەدەکەوت (بۆ خۆشوشتن و دەست نوێژ گرتن) ئەوا تەیەمموم بکەن بە (خۆڵ) خاکێکی پاک.

٢- پێشەوا نەوەوی (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمووێت: (دروستە تەیەمموم بکرێت ئەگەر ئاو نەبوو، بە بەڵگەی قورئان و فەرموودەی صحیح و ئیجماع). المجموع (٢/٢٦١).

- **ئەو شتانەی تەیەمومیان پێ دەکرێت:**

گڵێکـی خاوێـن، یـان بـە هـەر شـتێک کـە لـە ڕەگـەزی زەوی بێـت ، وەک لم و بەرد و گەچ.

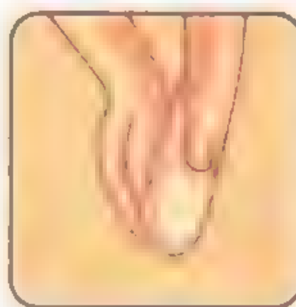
- **چۆنیەتی تەیەموم کردن:**

ئەو کەسەی تەیەمموم دەکات پێویستە لەسەری لە پێشدا لە دڵیدا نیەت بهێنێ.

پاشـان (بِسْمِ اللَّه) بـکات ، ئینجـا هـەردوو دەسـتی بکێشـێ بەڕووی زەوی پاکـدا و پاشـان دەم و چـاوو هـەردوو دەسـتی هەتـا مەچەکی(بازنـی دەسـتی) دەسـتی پێـدا بهێنێـت بـکات.

نوێژ

١- نوێژ چییە؟

نوێژ: پەرستشێکە لە چەند وتە و کردارێك پێکدێت، بە تەکبیر(اللَّهُ أَكۡبَر) دەستپێدەکات و بە سڵاودانەوە کۆتایی پێدێت، ڕۆژانە (٥ جار) نوێژ ئەنجام دەدرێت.
(٣ ساڵ) پێش کۆچی پێغەمبەر(ﷺ) لە مەککەوە بۆ مەدینە لەسەر موسوڵمانان فەرزکرا.

٢- خۆ پاککردنەوە پێش نوێژکردن:

أ- دەستنوێژ بگرە، (کاتێك دەستنوێژت نەبوو).
ب- خۆت بشۆ، ئەگەر (پێویستت بە خۆشوشتن بوو)، بەڵام ئەگەر ئاوت دەست نەکەوت، یان بەکارهێنانی زیانت پێبگەیەنێت تەیەممووم بکە.

٣- پاککردنەوەی جل و بەرگ و جێگەی نوێژکردن:

جل و وبەرگ و جێگای نوێژەکەت پاکبکەرەوە.

بەڵگە:

(وَثِيَابَكَ فَطَهِّرۡ)-(پۆشاکەکەت خاوێن ڕابگرە)(المدثر:٤).

پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: (... من الماء)[الدارقطني: ٤٥٣ ، صححه الالباني الإرواء:٢٨٠].
کاتێك دەشتەکییەك لە مزگەوت میزی کرد-
پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی: (سەتڵێك ئاوی پێدا بڕێژن).

٤- ڕوو کردنە قیبلە:

ڕوو بکـەرە قیبلـە ئـەو شـوێنەی کـە موسـوڵمانان لـە کاتی نوێـژدا ڕووی تێدەکـەن کـە بریتییـە لـە کەعبـەی پیـرۆز بەبـێ ڕوو وەرگێـڕان.

بەڵگە

(فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) (البقرة ١٤٩).

(ڕوو بکەرە کەعبەی پیرۆز). (تەفسیری ئاسان).

پێغەمبـەر(ﷺ) دەفەرموێـت: ([illegible]) [البخاري٦٢٥١، مسلم٣٩٧]. (کاتێـك ویسـتت نوێژبکەیـت بەجوانـی دەسـتنوێژ بگـرە، پاشـان ڕوو بکـەرە قیبلە)

٥- نیەت هێنانی نوێژ:

لـە دڵـی خۆتـدا نیەتـی ئـەو نوێـژە بهێنـە کـە دەتەوێـت بیکەیـت.

بەڵگە:

(إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ) [البخاری ، مسلم].

(هەموو کردەوەکان بە پێی نیەتەکانیانن).

٦- تەکبیر کردن (اللَّهُ أَكْبَرَ):

تەکبیرەی نوێژ دابەستن بکە و بڵێ:

(اللَّهُ أَكْبَرُ).

بەڵگە:

پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: ([illegible]). [البخاري٧٩٣، مسلم٣٩٧].

کاتێك ویستت دەست بە نوێژ بکەیت: (اللَّهُ أَكْبَرَ) بکە.

٧- دەست بەرزکردنەوە:

لەگەڵ (اللَّهُ أَكْبَر) دەستەکانت بەرز بکەوە بە هەوتای شنت یان گوێچکەت. وە بڕوانە شوێنی سوجدەکەت. وە پێیەکانت بە فراوانی هەردوو شانت بکەرەوە.

بەڵگە:

پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: ([illegible] (ﷺ) [illegible] افْتَتَحَ الصَّلَاةَ). [البخاري ٧٣٨].

([illegible] [مسلم ٤٠١، أبو داود ٩٥٧].

٨- دانانی دەست:

لە سەرووی ناوکەوە دەستی ڕاستت دەخەیتە سەر دەستی چەپت.

بەڵگە: (وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى) [مسلم ٤٠١].

پێغەمبەر(ﷺ) لە ناو نوێژ دەستی ڕاستی لەسەر دەستی چەپی دادەنا.

٩- خوێندنی یەکێک لە نزاکانی دەسپێکی نوێژ:

نموونە: ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلاَ إِلَهَ غَيْرُكَ)).

واتا: خودایە پاکی و بێ گەردی و ستایش بۆ تۆیە، وە ناوی تۆ پیرۆزە و فەڕ و بەرەکەتی و زۆرە و دەسەڵات گەورە و بڵندە و هیچ پەرستراوێک نییە بە هەق جگە لە تۆ.

تێبینی// سوننەتە لە دوای تەکبیرەی نوێژ دابەستن و پێش خوێندنی سورەتی (الفاتحة) ئەم نزایە یان یەکێک لە نزاکانی نوێژ دابەستن بخوێنرێت.

١٠- خوێندنی سوورەتی (الفاتحة):

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

پەنا دەگرم بە خودا، لە شەیتانی نەفرەت لێکراو

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾

بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان *هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان * بەخشندەی میهرەبان *

مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ

خاوەنی ڕۆژی سزاو پاداشت دانەوە * خوایە تەنها تۆ دەپەرستین وە تەنها لە تۆ داوای یارمەتی دەکەین * ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست

﴿٦﴾ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

* ڕێگای ئەوانەی کە چاکەت لەگەڵ کردوون نەک (ڕێی) ئەوانەی خەشمی (تۆیان) لێ گیراوە وەنەک (ڕێی) گومڕایان. (پوختەی تەفسیری قورئان).

پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: ([illegible]) [البخاري ٧٦٥ مسلم ٣٩٤].

(نوێژی ئەو کەسە دروست نییە کە سوورەتی (الفاتحة)ـی تێدا نەخوێنێت).

١١- خوێندنی سوورەتێک یان چەند ئایەتێک لە سوورەتێکی تر لە دوو ڕکاتی سەرەتادا:

بِسْمِ اللَّـهِ الرَّحْمَـٰنِ الرَّحِيمِ

بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

قُلْ هُوَ اللَّـهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّـهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾

بڵێ: ئەوە خوای تاک و تەنیا * ئەو خوایەی بێ نیاز و جێ ی نیاز و ئومێدە * کەسی لێ نەبووە و لەکەس نەبووە *

وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای نی یە *. (پوختەی تەفسیری قورئان).

بەڵگە: ([illegible]).[البخاري ٧٢٢ مسلم ٣٩٢].

واتا: (دواتر هێندەی بۆت گونجا لە قورئان بیخوێنە).

١٢- ڕكوع بردن:

بڵێ: (اللَّهُ أَكْبَرُ) وه لەگەڵ -اللَّهُ أَكْبَرُ-دا هەردوو دەستەكانت بەرزبكەرەوە، وە پەنجەكانت بە ڕێكی بگرە و بڵاویان مەكەرەوە.

پاشان بچۆرە ڕكوع، پشتت بچەمێنەرەوە، سەرت لە ئاستی پشتت ڕێك ڕابگرە و دەستەكانت لەسەر ئەژنۆت دابنێ و پەنجەكانت بڵاو بكەوە هەر وەك ئەوەی ئەژنۆكانت بگریت.

(٣ جار) بڵێ: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيم (وَبِحَمْدِهِ).

واتا: (پاك و بێگەردی بۆ خودای میهرەبان و سوپاس و ستایش هەر بۆ ئەوە).

١٣- هەستانەوە لە ڕکوع:

کاتێک هەستایتەوە لە ڕکوع، پشتت ڕاست بکەرەوە و جارێکی تر دەستەکانت بەرز بکەرەوە بە هاوتای شانت یان گوێچکەکانت و بڵێ: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ). [البخاري ٨٠٤].

کاتێک پێغەمبەر(ﷺ) سەری بەرز دەکردەوە لە ڕکوع دەستەکانیشی بەرزدەکردەوە)[البخاري ٧٣٥].

کاتێک پێغەمبەر(ﷺ) سەری بەرز دەکردەوە -لە ڕکوع- پشتی ڕاست دەکردەوە هەتاوەکو بڕبڕەکانی پشتی دەگەڕانەوە جێگای خۆیان) [البخاري ٨٢٨].

١٤- سوجده بردن:

- دەچیتە سوجدە و لەگەڵیدا دەڵێی: «اللَّهُ أَكْبَرُ».
- دەبێت (حەوت) ئەندامی لاشەت لەسەر زەوی دابنێیت کە ئەمانەن: (نێوچەوان و لوت - هەردوو دەست - هەردوو ئەژنۆ - هەردوو پێ). [البخاري ٨١٢ مسلم ٤٩٠].
- پەنجەکانی دەستت بڵاو مەکەرەوە و ڕوویان بکەرە قیبلە. [البخاري ٨٢٨].
- دەستەکانت لە ئاستی شانت دابنێ یان لە ئاستی گوێچکەکانت.
- ئانیشکت لەسەر زەوی دامەنێ. [مسلم ٤٩٨].
- هەردوو پێیەکانت بەیەکەوە بلکێنە، وە پەنجەکانی پێت ڕوو بکەرە قیبلە.
- (٣ جار) بڵێ: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى (وَبِحَمْدِهِ). [ابن ماجه ٨٨٨ «صحيح ابن ماجه ٧٢٥].

١٥- لە دوای سوجدەی یەكەم:

(اللَّهُ أَكْبَرُ) دەڵێی و دادەنیشیت،

پێـی چەپـت ڕادەخـەی و لەسـەری دادەنیشـیت، وە پێی ڕاسـتت دەچەقێنیـت، زەوی و بڵـێ: (رَبِّ اغْفِـرْ لِي رَبِّ اغْفِـرْ لِي)، [صحيح الارواء ٣٣٥ ابن ماجه ٨٨٨].

١٦- جارێكی تر دەڵێی:(اللَّهُ أَكْبَرُ)و سوجدەی(دووەم) دەبەیت:

پاشـان هەڵدەسـتیتەوە و ڕكاتـی دووەم بەهەمـان شـێوەی ڕكاتـی یەكـەم دەخوێنـی، پاشـان دوای دوو سـوجدەی تـر دادەنیشـیت بـۆ خوێندنـی تەحیـات.

١٧- خوێندنی تەحیات:

وەکو شێوازی نێوان دوو سوجدەکە دانیشە و تەحیات بخوێنە و بڵێ:

(التَّحِيَّاتُ للهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ. السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَن لَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّه. وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) [البخاري ٨٣١].

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ)، (كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ. إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ) [البخاري ٣٣٧٠].

تێبینی// (لە تەحیاتی نوێژی بەیانیدا ئەم بەشەی تەحیاتیش کە لەدوای (اَللَّهُـمَّ صَـلِّ عَلَى...) دێت دەخوێندرێت، بەڵام لە نوێژی ٣ ڕکاتی و ٤ ڕکاتی تەنیا لە تەحیاتی دووەمدا دەخوێندرێت، لە تەحیاتی یەکەمدا ناخوێندرێت).

ج بۆ ئەوەی بە ئاسانی تەحیات بخوێندرێتەوە و لەبەر بکرێ بە ڕێنووس (إملاء)ی کوردی دەینوسینەوە:

([illegible]
[illegible]
[illegible]
ئەننـە موحەممـەدەن عەبدوهـو وە ڕەسـولوهـ)

([illegible])، کەمـا
صەلللەیتـە عـەلا ئیبراهیـمە وە عـەلا ئالـی ئیبراهیـم ئیننەکـە حەمیـدوە مەجیـد،
ئەڵلاهومـە باریـك عـەلا موحەممەدیـن وە عـەلا ئالـی موحەممـەد، کەمـا
بارەکـتە عـەلا ئیبراهیمـە وە عـەلا ئالـی ئیبراهیـم، ئیننەکـە حەمیـدوە مەجیـد).

١٨- کردنی ڕکاتەکانی (٣ و ٤):

لەدوای ئەوەی کە تەحیاتی یەکەم دەخوێنیت لەگەڵ هەستانەوەدا بڵێ: (اللَّهُ أَكْبَرُ).
وە دەستەکانت بەرزبکەوە و ڕکاتی (٣ و ٤) بکە، وەکو ڕکاتەکانی تر.

١٩- خوێندنی تەحیاتی کۆتایی:

دوای ئەوەی سوجدەی (دووەم) دەبەیت لە ڕکاتی (چوارەم) دابنیشە بەشێوازی (تەوەڕوك).

* دواتر ئاماژەی پێدەکەین.

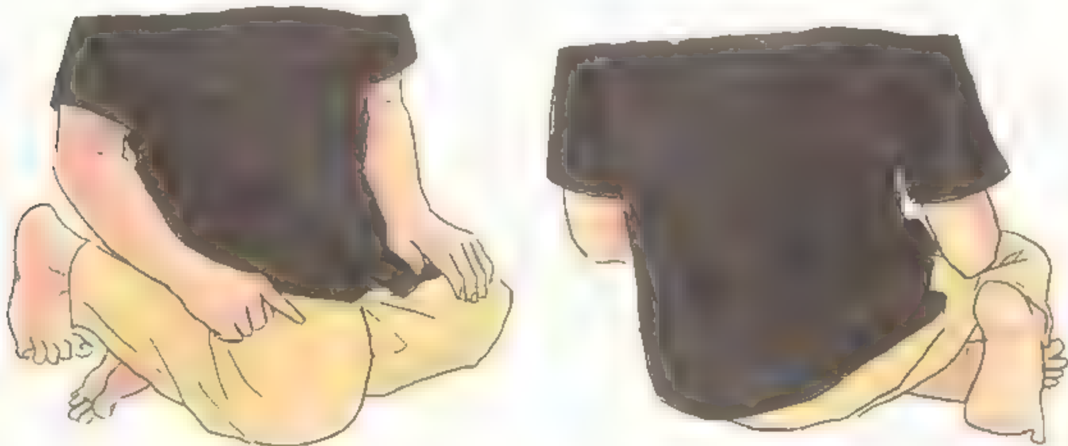
وە تەحیات بخوێنە، لە کۆتایی تەحیاتدا ئەم نزایەشی بۆ زیادبکە:

(اللَّهُـمَّ إِنِّي أَعُـوذُ بِـكَ مِـنْ عَـذَابِ الْقَـبْرِ وَمِـنْ عَـذَابِ النَّـارِ وَمِـنْ فِتْنَـةِ الْمَحْيَـا وَالْمَمَـاتِ وَمِـنْ فِتْنَـةِ الْمَسِـيحِ الدَّجَّـالِ). [البخاري ١٣٧٧ مسلم ٥٨٨].

* شێوازی دانیشتنی تەوەڕوك:

ئەو نوێژەی دوو تەحیاتی تێدایە، وەك: (نیوەڕۆ - عەسر - ئێوارە - خەوتنان) بە شێوازی دانیشتنی (تەوەڕوك) لە تەحیاتی كۆتاییدا دابنیشە. [البخاري ٨٢٨].

شێوازەكەی: پێی ڕاستت دەچەقێنیت، وە پێی چەپت دەخەیتە ژێر پێ ی ڕاستت.

٢٠ چۆنیەتی دانیشتنت لە تەحیات لەو كاتەی كە تەحیات دەخوێنیت:

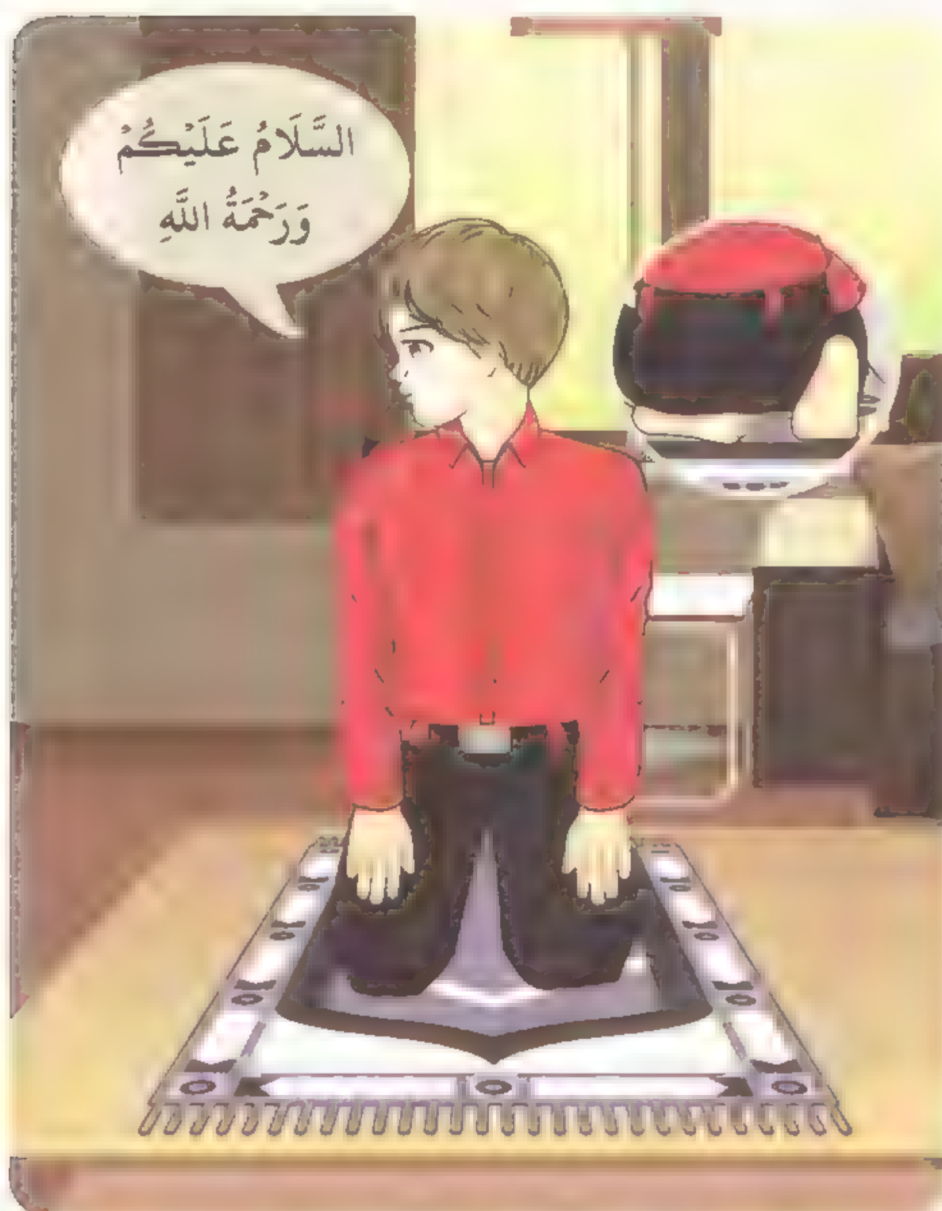
دەستی ڕاستت لەسەر ڕانی ڕاستت دابنێ ، وە دەستی چەپت لەسەر ڕانی چەپت دابنێ، وە پەنجەكانی دەستی چەپت بە ڕێكی دابنێ و پەنجەكانی دەستی ڕاستت بنوشتێنەوە جگە لە پەنجەی شایەتومان.

كاتێك كە تەحیات دەخوێنیت سەرەتا سەیری شوێنی سەجدە دەكەیت، پاشان كە گەیشتیتە شایەتمان سەیری پەنجەی شایەتمانت دەكەیت و پەنجەی شایەتمان بەرزدەكەیەوە.

٢١- سڵاودانەوەی کۆتایی:

لـە دوای ئـەوەی کـە تەحیـاتـی کۆتاییمت خوێنـد سـەرەتا بـەلای ڕاسـتدا سـڵاو بـدەوە و بڵـێ:

(السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ).

پاشان بەلای چەپدا سڵاو بدەوە و بڵێ:

(السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ).

[مسلم ٤٣١-٤٩٨-٥٨٢].

ئەو شتانەی نوێژ بەتاڵ دەکەنەوە:

١) قسەکردن لەکاتی نوێژ.
٢) شت خواردن.
٣) جووڵەی زۆر.
٤) پێکەنینی بە دەنگ.
٥) هەر شتێکیش دەستنوێژ بشکێنێ لەکاتی نوێژدا، نوێژەکەت بەتاڵ دەکاتەوە.

ئەو شتانەی لەکاتی نوێژدا ناپەسەندە (مکروه)ە بکرێن:

١) تەماشا نەکردنی شوێنی سوجدە.
٢) پەلەکردن لە ئەنجامدانی نوێژ.
٣) تەماشاکردنی ئاسمان، سەر بەرزکردنەوە.
٤) ئاوڕدانەوە.
٥) پەنجە و مل تەقاندن.
٦) هەڵگرتنی شت بەبێ پێویستی.
٧) نوێژ کردن لەو کاتەی خەو بەسەرت دا زاڵ بێ.
٨) باوێشکدان.
٩) خۆدانە سەر لایەک (خۆ خوارکردنەوە).

ئەو ویردانەی لەدوای نوێژ دەگوترێن

هەر کە نوێژەکەت ئەنجام دا، ئەو ویردانە بخوێنە کە پێغەمبەر (ﷺ) خوێندوویەتی:

(٣) جار دەڵێی: (أَسْتَغْفِرُاللَّه) رواه احمد.

پاشان دەڵێی: ([illegible]
الجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) رواه النسائي.

(٣٣) جار دەڵێی : (سُبْحانَ اللَّه).

(٣٣) جار دەڵێی : (الحَمْدُ لله).

(٣٣) جار دەڵێی : (اللَّهُ أَكْبَر).

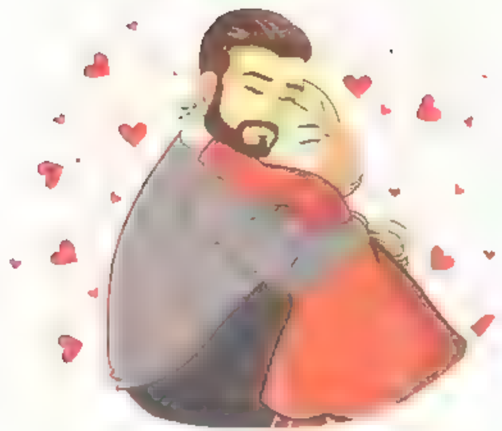
دواتر (١) جار دەڵێی: (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمْد، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدير) رواه البخاري.

هەندێ لە ئادابەکانی

قوتابی قورئان

هەندێ لە ئادابەکانی قوتابی قورئان

١- ئادابی ڕێزگرتن لە دایک و باوک

١- زۆر باش و چاکەکار دەبم لەگەڵیان و دەستەکانیان ماچ دەکەم و هەرگیز دڵیان نایەشێنم.
٢- زۆر ڕێزیان لێ دەگرم و هەردەم لە کاری چاکەدا گوێڕایەڵیان دەبم و پێویستیەکانیان جێبەجێ دەکەم، وە هەرگیز بە بێ مۆڵەتی ئەوان بۆ هیچ شوێنێك ناڕۆم.
٣- سڵاویان لێ دەکەم لەکاتی دەرچوون و هاتنەوەم بۆ ماڵ، پێشیان ناکەوم لە ڕۆیشتندا.
٤- هەرگیز دەنگم بەرز ناکەمەوە بەسەریاندا و ئۆف و قسەی ناخۆشیش بەرامبەریان ناکەم، هەموو کات نزای خێریان بۆ دەکەم و دەڵێم: (رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيراً). واتا: پەروەردگارا ڕەحمیان پێ بکە و میهرەبان بە بۆیان، هەروەکو چۆن ئەوان ڕەحمیان بە من کرد و منیان پەروەردە کردووە بە بچووکی و بە منداڵی.
٥- بە بابە گیان و دایە گیان بانگیان دەکەم و هەرگیز دەنگی خۆم و مۆبایل و تەلەفزیۆن بەسەریاندا بەرز ناکەمەوە.
٦- خۆم دەپارێزم لە هەموو ئەو گوفتار و کار و ڕەفتارانەی دەبنە هۆی ئازاردانیان.
٧- زۆر ڕێزی خزمەکان و هاوڕێکانی دایک و باوکم دەگرم.
٨- پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی: ڕەزامەندی خودا لە ڕەزامەندی دایک و باوکدایە. تووڕەبوونی خوداش لە تووڕەبوونی دایک و باوکدایە.

٢- ئادابەکانی قوتابی لەگەڵ مامۆستاکەیدا

١- پێویستە قوتابی بە چاوی فێرکار و پەروەردەکارەوە سەیری مامۆستاکەی بکات، وای دابنێ مامۆستاکەی پەروەردەکارە و پەروەردەی دەکات و فێرکارە و زانستی فێر دەکات.

٢- پێویستە لەسەر قوتابی گوێڕایەڵی مامۆستاکەی بێت و لە هەموو کارەکانیدا پرس و ڕاوێژی پێ بکات و لە قسەی دەرنەچێت.

٣- ئەرکی قوتابی ئەوەیە کە هەوڵبدات پێش هاتنی مامۆستا ئامادە بێت، خۆی بە دوور بگرێت لەوەی دوا بکەوێت لە دەرسەکەی.

٤- لە ئادابەکانی قوتابی ئەوەیە کە نابێت بە بێ مۆڵەت وەرگرتن بچێتە ژوورەوە بۆ لای مامۆستاکەی، بەڵکو بۆ هەر کارێک پێویستە پرسی پێ بکات.

٥- پێویستە لەسەر قوتابی کە دەچێتە دەرس خوێندن لای مامۆستا، بیر و هۆشی ئامادە بێت و لە حاڵەتی خەواڵوو یان برسی یان تینوو دا نەبێت، دڵی خاڵی بێت لە شتە سەرقاڵکەرەکان، بۆ ئەوەی دڵخۆش بێت بەوەی کە دەگوترێت و تێبگات لەوەی دەیبیستێت.

٦- لە نیشانەکانی ڕێزگرتنی مامۆستا ئەوەیە کە قوتابی بە ئەدەبەوە دانیشێت لەبەردەم مامۆستاکەیدا، نابێت جوڵەی زۆر یان پێبکەنێت و گاڵتە بکات، بەڵکو دەبێ بە هەموو ئەندامەکانیەوە ڕوو لە مامۆستا بکات و گوێی لێ بگرێت.

٧- هەرکاتێک قوتابی لەگەڵ مامۆستاکەیدا ڕێی کرد، هەرگیز نابێت پێش مامۆستاکەی بکەوێت، بەڵکو لە تەنیشتیەوە یاخود لە دوایەوە بڕوات.

٨- پێویستە لەسەر قوتابی چاکەکار بێت لەگەڵ مامۆستاکەیدا و سەردانی بکات و هەمیشە لە خزمەتکردنی مامۆستاکەی بەردەوام بێت، هەرگیز پەیوەندی چاکەکردن لەگەڵ مامۆستاکەیدا نەپچڕێنێت تا کۆتایی ژیانی.

٩- پێویستە لەسەر قوتابی تا مامۆستاکەی لە ژیاندایە دوعای خێری بۆ بکات، دوای مردنی مامۆستاکەشی داوای لێخۆشبوونی بۆ بکات و چاکەی بۆ بکات.

٣- ئادابی نوستن

١- هەوڵ دەدەم لە دوای نوێژی عیشا بخەوم، مەگەر کاتێک خەریکی زانست بم، یان لە لای میوان دابنیشم.

٢- هەوڵ دەدەم هەموو شەوێک بە دەستنوێژەوە بخەوم.

٣- لەسەر لای ڕاستم دەخەوم نەک لەسەر سک و پشت و لای چەپ.

٤- پێش ئەوەی بخەوم (آیة الکرسي) و سورەتەکانی (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) سێ جار دەخوێنم، پاشان نزا دەکەم و دەڵێم: ( ). واتا: (بەناوی تۆوە پەروەردگارا دەمرم و زیندوودەبمەوە).

پاشان سێ جاریش دەڵێم: ( ).

واتە: پەروەردگارا لە سزای خۆت بمپارێزە، لەو ڕۆژەی بەندەکانت زیندوو دەکەیتەوە.

٥- کاتێکیش بەخەبەرهاتم سوپاسی خوا دەکەم و دەڵێم:

(الحَمدُ للهِ الذى أَحيَانَا بَعدَ مَا أَمَاتَنَا وَ إِلَيهِ النُّشُور).

واتا: (سوپاس بۆ ئەو خوایەی زیندووی کردینەوە، دوای ئەوەی مراندینی و گەڕانەوەشمان هەر بۆ لای ئەوە).

٤- ئادابی سڵاوکردن

١- سڵاوکردن سوننەتە، بەڵام وەڵامدانەوەی سڵاو واجبە.

٢- بە ڕوویەکی خۆش و گەشەوە سڵاو لە ماڵ و کەسوکارم و هەر موسڵمانێک دەکەم و پێی دەڵێم: (السَّلامُ عَلَيكُم وَرَحمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ).

ئەگەر کەسێکیش سڵاوی لێکردم بە ڕوویەکی خۆش و گەشەوە وەڵامی دەدەمەوە و دەڵێم: (وَعَلَيكُمُ السَّلامُ وَرَحمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ).

٣- دەبێت بزانین کەسی سوار دەبێ سڵاو لە کەسی پیادە بکات، وە دەبێت پیادەش سڵاو لە دانیشتوو بکات، وە دەبێ خەڵکێکی کەم یەکەم جار سڵاو بکەن لە خەڵکێکی زۆر، وە ئێمەی منداڵیش دەبێ یەکەم جار سڵاو بکەین لە گەورەکان.

٤- هەرگیز کەمتەرخەم و سارد و سڕ نابم لەبەرامبەر ئەو کەسانەدا کە سڵاوم لێدەکەن، بەڵکو زۆر ڕێزیان لێدەگرم و بەجوانترین شێوە وەڵامی سڵاویان دەدەمەوە.

٥- لە شەودا بە دەنگی نزم سڵاو دەکەم، واتا: هەرکاتێک کەسێک خەوتبوو سڵاو بەدەنگی نزم دەکەم لەکەسانی تر.

٦- سڵاو لەو کەسانە ناکەم کە: (کەسی خەوتوو- کەسێک دەستنوێژ بگرێت یان نوێژ بکات-کەسێک قورئان بخوێنێت-کەسێک نان بخوات و پاروی لە دەمدا بێت، دواتر سڵاویان لێ دەکەم.

٧- ئەگەر سڵاوت کرد و وەڵام نەدرایەوە، دڵتەنگ مەبە، بڵێ لەوانەیە ئاگای لێنە بێت .

٨- کاتێک دەگەڕێمەوە ماڵەوە سڵاو دەکەم.

٥- ئادابی قورئانخوێن و قورئانخوێندن

١- کاتێک ویستم قورئانی پیرۆز بخوێنم دەستنوێژ دەگرم و زۆر بە ڕێزەوە قورئانەکە دەگرم و لەسەر کۆشم یان لەسەر شتێک دایدەنێم، هەرگیز لەسەر زەوی دایینانێم.

٢- لە شوێنێکی پاکو ڕووەو قیبلە دادەنیشم، سیواک بەکاردەهێنم پێش قورئانخوێندن.

٣- بەدەنگێکی خۆش و بە لەسەرخۆیی قورئان دەخوێنم و پەلەپەل ناکەم.

٤- لەواتای ئایەتەکان ڕادەمێنم و هەوڵ دەدەم کار بە فەرمانەکانی بکەم و خۆشم لە قەدەغەکراوەکانی بپارێزم.

٥- کاتێ کە قورئانم خوێند تەنها لەبەر خوا دەیخوێنم و لەبەرامبەر خوێندنی پارە و کرێ لە هیچ کەس داوا ناکەم، خۆم دەپارێزم لە ڕووپامایی(الرياء).

٦- کاتێ گوێم لە قورئان خوێندن بوو دەنگەدەنگ ناکەم و زۆر بەچاکی گوێی بۆ ڕادەگرم.

٧- ئەگەر لەشم پاك نەبوو یان دەستنوێژم نەبوو ئەوا قورئان هەڵناگرم و دەستی بۆ نابەم.

٨- ئەگەر باوێشک یان پژمینم هات دەوەستم، دوایی دەست بە قورئانخوێندن دەکەمەوە.

٩- گوێگرتن لە قورئان ڕۆژانە لە: مۆبایل-کاسێت-ڕادیۆ- تەلەفزیۆن- یان هەر ئامێرێکی تر.

١٠- ئافرەتان خۆیان داپۆشن و لەچک بکەن.

٦- ئادابی چوونە مزگـەوت

تێبینی// پێویستە لەسەر مامۆستا گرنگییەکی زۆر بەم ئادابە بدات و زۆر بە جوانی بۆ قوتابی ڕوون بکاتەوە.

١- جلی جوان و پاک لەبەر دەکەم و قژم شانە دەکەم و خۆم بۆن خۆش دەکەم.

٢- زوو دەڕۆم بۆ مزگەوت و بە دەستنوێژەوە دەچمە مزگەوت.

٣- کاتی چوونە ژورەوە قاچی ڕاستم پێش دەخەم و دەڵێم:

([illegible]). رواه مسلم.

واتا: (بەناوی خودا، درووود و سڵاوی خودا لەسەر پێغەمبەری خودا (ﷺ)، پەروەردگارا دەرگاکانی سۆز و بەزەیتم لێ بکەرەوە).

٤- دانانیشم تاکو دوو ڕکات نوێژ نەکەم.

٥- سیواک دەکەم.

٦- کاتێک دوو ڕکات نوێژم کرد لە شوێنی خۆم دادەنیشم تاکو قامەت دەکرێت بۆ نوێژ.

٧- هەرگیز بە بەردەمی نوێژ خوێنەکاندا ناڕۆم و هەنگاو بەسەر شانیاندا هەڵنانێم.

٨- قسەی بێ سود ناکەم، ئەگەر قسەشم کرد زۆر بە هێمنی قسە دەکەم و دەنگم بەرزناکەمەوە.

٩- خۆم بە یادی خواوە خەریک دەکەم و نزا دەکەم لە نێوان بانگ و قامەتدا.

١٠- کڕین و فرۆشتن لەناو مزگەوتدا ناکەم.

١١- نابێت بۆنی ناخۆشمان لێبێت وەک: بۆنی سیر و پیاز و گۆرەوی... هتد.

١٢- مزگەوت پیس ناکەم و بە پاک و خاوێنی ڕایدەگرم.

١٣- بەردەوام ڕێز لە نوێژ خوێنان دەگرم بەتایبەتی مامۆستای مزگەوت.

١٤- وەڵامی مۆبایل نادەمەوە لەناو مزگەوت و مۆبایلەکەم بێ دەنگ دەکەم.

١٥- کاتێکیش ویستم بێمە دەرەوە قاچ(لاق)ی چەپم پێش دەخەم و دەڵێم:

(بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ). ابن ماجه.
واتا: (بەناوی خودا، درووود و سڵاوی خودا لەسەر پێغەمبەری خودا(ﷺ)، پەروەردگارا دەرگاکانی بەخششی خۆتم لێ بکەرەوە).

٧- ئادابی ئاوخواردنەوە

١- بە دانیشتنەوە و بە دەستی ڕاست و بە سێ جار ئاو بخۆرەوە، لە نێوانیاندا هەناسە بدە لە دەرەوەی پەرداخەکە.

٢- وتنی (بسم الله) لە سەرەتادا، وە وتنی (الحمدلله) لە کۆتایدا.

٣- ئەوەندە ئاو بکەرە ناو پەرداخەکەوە کە بۆت دەخورێتەوە.

٤- پەرداخێک درزی تێدابوو یان شکابوو ئاوی تێدا مەخۆرەوە.

٥- ئاوت دابەشکرد لە گەورەوە دەست پێبکە، پاشان لەلای ڕاستی گەورەکەوە، خۆت کۆتا کەس ئاو بخۆرەوە.

٦- پێش خەوتن یەک پەرداخ ئاو بخۆرەوە، لە بەیانیاندا (١-٢) پەرداخ ئاو پێش نان خواردن بخۆرەوە.

٨- ئادابی نانخواردن

١- هەردوو دەستت لە پێش و دوای نان خواردن پاک بشۆ.

٢- وتنی (بِسْمِ اللّٰهِ) لە سەرەتادا، هەرکاتێک بیرت کەوتەوە بڵێ: (بِسْمِ اللّٰهِ فِي أَوَّلِهِ وَ آخِرِه).

٣- بەدەستی ڕاستت نان بخۆ، لەبەردەم خۆتەوە بخۆ.

٤- پێویستت بە شتێک بوو بە هێمنی داوای بکە.

٥- خواردنێکت بە دڵ نەبوو هیچ قسە مەکە و بە بێ دەنگی دەست هەڵگرە لە خواردن.

٦- باسی شتی قێزەون مەکە لە کاتی نان خواردندا.

٧- ئەوەی لە دەستت کەوتە خوارەوە پاکی بکەوە و بیخۆ، فوی پێدا مەکە.

٨- کاتێک کەسی گەورە دەستی پێکرد ئینجا تۆش دەست پێ بکە.

٩- لەکاتی نان خواردنی میوانەکاندا تەماشایان مەکە.

١٠- بەڕاکشانەوە نان مەخۆ.

١١- ڕاستەوخۆ لەدوای نان خواردن پاڵمەکەوە و مەخەوە.

١٢- کەسێک بانگهێشتی کردیت بچۆ بەدەم بانگهێشتەکەیەوە.

١٣- لەکۆتایدا بڵێ: ([illegible]).

واتە: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ئەم خواردنەی پێدام بەبێ هیچ هێز و توانایەکی من ڕزق و ڕۆزیمی دا.

١٤- لەدوای نانخواردن بەردەمی خۆت پاکبکەرەوە و پیسیی جێمەهێڵە.

٩- ئادابی چونه سەرئاو

١- پێش ئەوەی بچمە ژوورەوە دەڵێم:(اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ).البخاري و مسلم.

واتە: (پەروەردگارا پەنات پێدەگرم لە خراپە و پیسی شەیتانە نێرو مێکان).

پاشان قاچ(لاق)ی چەپم پێش دەخەم و دەچمە ژوورەوە.

٢- ئەگەر شتێکم پێبوو ناوی خودای تێدا بوو لەگەڵ خۆم نایبەمە ژورەوە، مۆبایل با قورئانیشی تێدا بێت ئاساییە بیبەمە سەرئاویش.

٣- بەچاکی دەوروبەرم دادەپۆشم و دەرگا دادەخەم و ناهێڵم کەس چاوی لێم بێت.

٤- هەرگیز لەسەر ئاودا وەڵامی بانگ نادەمەوە و قسە ناکەم، مەگەر زۆر پێویست بێت.

٥- هەرگیز بە پێوە میز ناکەم و ناو سەر ئاوەکە بە پاکو خاوێنی ڕادەگرم و پیسی ناکەم.

٦- دەستی ڕاستم بەکاردەهێنم بۆ دەرگا کردنەوە و بەلوعە کردنەوە و مەسینە گرتن.

٧- دەستی چەپ بەکاردەهێنم بۆ خۆ پاککردنەوە.

٨- کاتێکیش هاتمە دەرەوە قاچی ڕاستم پێش دەخەم و دێمە دەرەوە و دەڵێم:

(غُفْرَانَكَ) ابوداود وابن ماجه.

واتە: (پەروەردگارا لێمخۆشبە).

٩- پاشان بەر لەوەی دەست بۆ هیچ شتێک ببەم دەستەکانم زۆر بەپاکی بە ئاو سابوون دەشۆم.

چەند زانیارییەک دەربارەی

قورئانی پیرۆز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

چەند زانیارییەک دەربارەی قورئانی پیرۆز

- پێناسەی قورئان:

قورئان وتەی خودای گەورەیە، لە ڕێگای جیبریلەوە کە فریشتەیەکی خوای گەورەیە(تایبەتە بە دابەزاندنی وەحی) دابەزیوە بۆ سەر پێغەمبەرمان (موحەممەد(ﷺ))، دوا پەیامی ئاسمانیە بۆ مرۆڤەکان ڕەوان کراوە و هیچ پەیامێکی تر دوای ئەو نیە، بۆ ئەوەی لە تاریکی و نەفامیەوە دەریانبهێنێ بۆ ڕوناکی و زانست و زانیاری، قورئان بەرنامەیەکی گشتگیرە، دەرمانی هەموو دەردێکی تێدایە، یاسای هەموو ژیانی تێدایە، هەواڵی گەلەکانی پێشووی داوە و لە زیانی داهاتوومانی ئاگادار کردووینەتەوە، باسی دونیا و دوارۆژی کردووە، هەر کەسێک کاری پێ بکات دادپەروەری کردووە و پاداشتی بۆ هەیە، ئەو کەسەی وەکو نزا بەکاری بهێنێ وەڵامی دەدرێتەوە، قورئان ڕۆشناییە بۆ دڵەکان و ئارامییە بۆ ڕۆحەکان، بەهاری سینەیە و لابەری خەمەکانە و تکاکاری ڕۆژی دواییە، خوێندنەوەی پەرستشە.

- دابەزینی قورئان

- قورئانی پیرۆز لە مانگی ڕەمەزانی پیرۆزدا دابەزیوە: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ....﴾ (البقرة: ١٨٥).

لەیەکێک لە دە شەوە پیرۆزەکاندا دابەزیوە، ئەو شەوەش لە قورئانی پیرۆزدا بە (لیلة القدر) هاتووە: ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ (القدر).

- پێغەمبەر(ﷺ) تەمەنی (٤٠) ساڵ بوو، ساڵی (٦١٠) زاینی بوو، کاتێک قورئانی پیرۆزی بۆ دابەزی.

- بۆ یەکەم جار کە سروش(وحي) بۆ پێغەمبەر(ﷺ)هات، ئەم پێنج ئایەتەی سورەتی(العلق) بوو، کە خودای گەورە دەفەرموێ:

﴿ٱقْرَأْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلَّذِى خَلَقَ ۝ خَلَقَ ٱلْإِنسَـٰنَ مِنْ عَلَقٍ ۝ ٱقْرَأْ وَرَبُّكَ ٱلْأَكْرَمُ ۝ ٱلَّذِى عَلَّمَ بِٱلْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ ٱلْإِنسَـٰنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝﴾ (العلق).

دەربارەی کۆتا ئایەت کە دابەزی زانایان ڕا جیاییان هەیە، بەڵام ڕای بەهێز ئەوەیە کە کۆتا ئایەت کە دابەزی ئەم ئایەتە پیرۆزە بوو:

((ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَـٰمَ دِينًا فَمَنِ ٱضْطُرَّ فِى مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ)) (المائدة:٣).

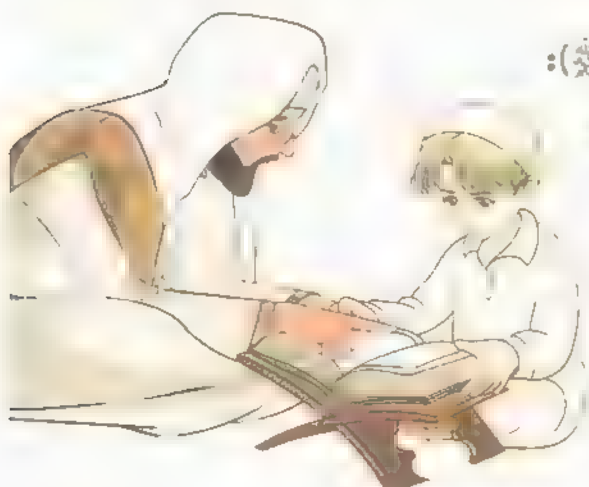
ئەوەش پێش (٩) ڕۆژ لەوەفاتی پێغەمبەر(ﷺ) بوو.

گەورەیی و پاداشتی فێربوونی قورئان و فێرکردنی:

- پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: (([illegible])) رواه البخاري.

واتا: (باشترینتان ئەو کەسەیە کە خۆی فێری قورئان بێت و خەڵکیش فێر بکات).

- هەروەها فەرمویەتی:

((إنَّ للهِ أهلينَ منَ النّاس، قالوا يا رسول الله(ﷺ): من هم، قال: هم أهلُ القرآن أهل الله وخاصته)) سنن إبن ماجه، وصححه الألباني.

واتە: خودا لەناو خەڵکیدا دۆستی هەیە، گوتیان: ئەوانە کێن ئەی پێغەمبەری خودا(ﷺ)؟

فەرمووی: ئەوانە قورئان خوێنەکانن، دۆست و هەڵبژێردراوی خودان.

- هەروەها فەرمویەتی: (([illegible]))

رواه المسلم.

واتە: قورئان بخوێنن چونکە قورئان لە ڕۆژی دواییدا دەبێت بە تکاکار بۆ خاوەنەکەی.

- هەروەها پێغەمبەری پێشەوامان(ﷺ) دەفەرموێ: (([illegible]))

رواه البخاري و المسلم.

و تـه: ئەوكەسـەی کەقورئـان دەخوێنـێ و لێـی شـارەزایە (بەئاسـانی دەیخوێنـێ، بەبـێ وەسـتان و لـێ تێکچـوون)، لەگـەڵ ئـەو فریشـتە بەڕێـز و چاکەکارانەدایـە کـە دەنێردرێـن بـۆلای پێغەمبـەران. وە ئەو کەسـەش کـە قورئان دەخوێنـی و زمانی تەتەڵـە دەکات تێیـدا و لەسـەری زەحمەتـە ئـەوە دوو پاداشـتی بۆهەیـە.

- هەروەهـا فەرمویەتـی: (([illegible]

اللّٰه فيمنْ عِنده)) رواه المسلم.

واتـە: هـەر کۆمەڵێـک کۆببنـەوە لەماڵێک لەماڵەکانی خـودا و قورئـان بخوێننەوەو لـە نێـوان خۆیانـدا هەوڵـی فێربوونـی بـدەن، ئـەوا بێگومـان ئارامـی دادەبەزێـت بەسـەریاندا وە ڕەحمـەت دایـان دەپۆشـێت و فریشـتەکان چواردەوریـان دەدەن و خـودای گـەورەش باسیان دەکات لای ئەوانـەی کـە لای ئـەون.

- هەروەهـا فەرمویەتـی: (([illegible]

)) المعجم الكبير للطبراني.

واتە: قورئان فێربن و بیخوێننەوە، چونکە پاداشتی هەر پیتێک (١٠) چاکەیە من ناڵێم (الم) پیتێکە، بەڵکو (الف و لام و میم) سی(٣٠) چاکەیە چونکە خودای گەورە دەفەرموێ هەرکەس چاکەیەک بکات دە(١٠) ئەوەندەی چاکەکەی پاداشتی هەیە.

- دەنگ خۆش کردن لە کاتی قورئان خوێندندا:

- پێغەمبـەر(ﷺ) دەفەرموێت: ([illegible]

القُرآن حسناً). رواه أحمد وأبو داود وابن ماجة والحاكم وصححه الألباني.

واتـە: قورئـان بڕازێننـەوە بـە دەنگەکانتـان، بێگومـان دەنگـی خۆش جوانـی زیاتـر دەبەخشـێت بـە قورئـان.

- هەروەها دەفەرموێت: (([illegible])). أخرجه البحاري ٧٥٢٧.

واتە: لە ئێمە نییە ئەو کەسەی بە ئاوازی خۆش قورئان نەخوێنێت.

- هەندێک زانیاری لەسەر قورئانی پیرۆز

- قورئانی پیرۆز (١١٤) سورەتە و (٦٢٣٦) ئایەتە کە بەسەر(٣٠) جوزء دا دابەشبوون هەرجوزئێکیش دابەش دەبێت بەسەر (٤) بەش کەپێیاندەووترێت (الحزب) بەمەش قورئانی پیرۆز دەبێتە (١٢٠) حزب.

- یەکەم شوێن کە قورئانی لێ دابەزی بۆ سەر پێغەمبەر(ﷺ) لە ئەشکەوتی (حراء) بوو لە یەکێک لە چیاکانی دەوری شاری مەککە.

- هەروەها تەواوی سورەتەکن دابەش دەبن بەسەر: مەککی (المكية) کە ژمارەیان (٨٧) سورەتە، وە مەددنی (المدنية) کە (٢٧) سورەتن، تەواوی سورەتەکانیش (بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ)ی تێدایە جگە لەسورەتی (التوبة) بەڵام سورەتی (النمل) دوو (بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ)ی تێدایە.

- ناوی سورەتەکانی قورئانی پیرۆز (٦) سورەتیان بەنوی پێغەمبەرانن لەوانە سورەتەکانی [يونس – [illegible] – [illegible] – ابراهيم – محمد - [illegible]].

- هەندێک لەناودکانی قورئانی پیرۆز

القرآن، [illegible]، [illegible]، الذكر، الكتاب، [illegible]، [illegible]، الصراط المستقيم، العروة الوثقى، الروح، القول، النور، ... هتد.

-(سەجدەی قورئان خوێندن سجدة التلاوة) چونیەتی و حوکمەکەی:

ئەم سەجدەیە لەکاتی قورئان خوێندندا دەبرێت، لە (١٥) شوێن لە قورئانی پیرۆزدا هەیە، هەرکات گەیشتیتە ئەو شوێنە و ئەو ئایەتەت تەواوکرد سوجدەی تیلاوە دەبەیت.

- [illegible]: وەک سەجدەی نوێژە، نزای سەجدەی تیلاوە یان هەر نزایەکی تر دەخوێنیت دواتر سەر بەرز دەکەیتەوە و پاشان دەست دەکەیەوە بەقورئان خوێندن.

- نزای سەجدەی قورئان خوێندن:

((سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ)) رواه أبو داود (١٤١٤)، والترمذي (٥٨٠)، والنسائي (٢٢٢/٢)، وصححه الألباني.

واتا: { ڕووم کڕنوشی برد بۆ ئەو خوایەی کە دروستی کردووە، بینین و بیستنی بۆ دارِشتووە و پێی بەخشیوە بەتوانایی و بەویستی خۆی، پاکی و بێگەردی و بێ کەم وکورتی بۆ ئەو خوایەیە کەچاکترینی بەدیهێنەرانە }.

هەروەها ئەگەر نزای سەجدەی قورئان خوێندنت نەزانی دروستە بڵێین:

(سُبْحانَ رَبِّيَ الأَعْلى).

- نمونە لە قورئانی پیرۆز: (وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۩) الانشقاق: ٢١

- هێمای سەجدەی قورئانخوێندن: (۩).

- حوکمی سەجدەی قورئان خوێندن: بە ڕای زۆربەی زانایان سوننەتە.

هەندێ لە تایبەتمەندیەکانی سوڕەت و ئایەتەکانی قورئانی پیرۆز

- لەڕووی درێژی و کورتیەوە درێژترین سوڕەت لەقورئاندا سوڕەتی (البقرة) یە کە (٢٨٦) ئایەتەو، کورتترین سوڕەتیش (الکوثر)ە کە (٣) ئایەتە، کورتترین ئایەت(طه، یس، حم)ن، وە درێژترین ئایەتیش (ئاية الدین)ە، درێژترین وشە (فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ) وە.

- یەکەم سوڕەت لەقورئاندا بەپێی ڕیزبەندی سوڕەتی (الفاتحة) یە و کۆتا سوڕەتیش سوڕەتی(الناس)ە.

- قورئانی پیرۆز لەماوەی (٢٣ ساڵ)دا دابەزیوە بۆ سەر پێغەمبەر(ﷺ)، ماوەی (١٣ ساڵ) لە مەککە و (١٠ساڵ) لە مەدینە.

- گەورەترین سورەتی قورئان (الفاتحة)یە، گەورەترین ئایەتیش (ئاية الکرسی)ە.

- سوڕەتی (الاخلاص) بەرامبەرە بە سێیەکی قورئان.

- سوڕەتی (یس) بە دڵی قورئان ناسراوە، سوڕەتی (الرحمن) بە بوکی قورئان ناسراوە.

- (٢٠) له سووده‌کانی خوێندنه‌وه‌ی قورئانی پیرۆز

١- فریشته‌کان نزای ڕه‌حمه‌ت و لێخۆشبوونت بۆ ده‌که‌ن.

٢- به‌رامبه‌ر هه‌ر پیتێک (١٠) چاکه‌ت بۆ ده‌نوسرێت.

٣- له لای خوای گه‌وره به بێ ئاگا ناژمێردرێیت.

٤- شه‌یتانه‌کان لێت دوور ده‌که‌ونه‌وه، له‌و ماڵه‌ش دوور ده‌که‌ونه‌وه که قورئانی تێدا ده‌خوێنرێت.

٥- قورئانخوێنی لێزان ده‌بێته هاوڕێی فریشته‌کان.

٦- ده‌بیته یه‌کێک له که‌سه تایبه‌ته‌کان و نزیکه‌کانی خوای گه‌وره.

٧- قورئان خوێن هه‌ست به‌وه ده‌کات که لای خوای گه‌وره شتێکی بۆ هاتووه، به‌ڵام پێغه‌مبه‌ر نییه.

٨- دڵت پڕ ده‌بێت له ملکه‌چی و له‌خوا ترسی.

٩- به دڵنیایی ئه‌وکاته‌ی به قورئان خه‌ریک ده‌بیت له خراپه دوور ده‌بیت.

١٠- له خوای گه‌وره نزیک ده‌بیته‌وه به‌مه‌ش نزاکانت قبوڵ ده‌بێت.

١١- خوای گه‌وره له‌لای فریشته‌کان باسی قورئانخوێنان ده‌کات.

١٢- له ناخۆشیه‌کانی ڕۆژی دوایی بێ ترس ده‌بیت.

١٣- خوای گه‌وره دڵت ڕوناک ده‌کاته‌وه.

١٤- پله‌ت به‌رز ده‌بێته‌وه.

١٥- دایک و باوکت سه‌ربه‌رز و ڕوو سور ده‌بن له دونیا و دوا ڕۆژدا.

١٦- ده‌بێته هۆی ڕه‌زامه‌ندی خوای تاک و ته‌نها.

١٧- دڵی پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) خۆش ده‌کات.

١٨- نه‌فست پاک ده‌بێته‌وه.

١٩- وه‌ڵام دانه‌وه‌ی ناو گۆڕ و قیامه‌تت ئاسان ده‌کات.

٢٠- له ڕۆژی دوایی به‌خششی زیاتر وه‌رده‌گریت.

هەجرکردن (وازهێنان) لە قورئان

بەڕاستی زۆربەمان خەریکە نزیک دەبینەوە لە هەجرکردن(وازهێنان)ی قورئان، هەجرکردن هەر ئەوە نیە واز لە خوێندنەوەی قورئان بهێنیت، بەڵکو (وازهێنان لە: تێڕامان و کارپێکردن و گەیاندنی) ئەمانەش بەشێکن لە هەجرکردنی قورئانی پیرۆز.

- خوای گەورە دەفەرموێت:

(وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا) (الفرقان: ٣٠).

(دوای دوور کەوتنەوەی ئوممەت لە قورئان) پێغەمبەر(ﷺ) سکاڵا دەکات و دەفەرموێت: (پەروەردگارا بەڕاستی قەومەکەم وازیان لەم قورئانە هێناوە و پشت گوێیان خستووە و گرنگی پێ نادەن).

- ئیمامی ابن القیم(ڕەحمەتی خوای لێبێ) کە لە ساڵی (٧٥١ کۆچی) وەفاتی کردوە دەفەرموێت:

هەجرکردن و پشت کردن و وازهێنان لە قورئان چەند جۆرێکە:

١- وازهێنان لە گوێگرتن و ئیمان پێبون و هەست ڕاگرتن لێی. (واتە ئیمانی پێنیەو بێباوەڕە بە قورئان).

٢- وازهێنان لە کردەوە پێکردنی و ڕاوەستان لەسەر حەڵاڵ و حەڕامەکانی، ئەگەرچیش دەیخوێنێتەوە و ئیمانیشی پێیەتی.

٣- وازهێنان لە حوکم کردن بە قورئان و گەڕانەوە بۆ حوکمەکانی قورئان لە ئوسوڵی دین و فەرعەکانی دین.

٤- وازهێنان لە تێفکران لێی و وردبونەوە لە مانا و ئەمر و نەهیەکانی و تێگەیشتن لە قورئان.

٥- وازهێنان بەوەی نایخوێنین بۆ شیفا و چارەسەری هەموو نەخۆشیەکانی دڵ و لاشە،

یان نایخوێنین و ناگەڕێینەوە بۆ قورئان بۆ هەموو ئەو نەخۆشی و کێشە مەعنەویانەی هەمانە کە چارەسەرەکەی لە قورئاندا هەیە.

- یەکێک لە هۆکارەکانی ڕەقبوونی دڵ بریتیە لە: وازهێنان لە قورئان.

(صلى) باشترە بەردەوام بێت لەسەر قورئانخوێندن، بەڵام وەستانیش لەسەر وشەکە ئاساییەو دروستە. نمونە: ﴿ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْـًٔا وَٱلْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ﴾ (الانفطار: ١٩).

(قلى) باشترە لەسەر وشەکە بوەستێت، وە ئاساییە لە قورئانخوێندنیش بەردەوام بێت. نمونە: ﴿ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴾ (ال عمران: ٥٧).

(ج) وەستان و بەردەوام بوون لە قورئانخوێندن ئاساییە.

نمونە: ﴿ ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴾ (البروج: ٩).

(م) پێویستە لەسەر ئەو وشەیە بوەستێت کە ئەم میمە بچوکە (میمی سەرەتا)ی لەسەرە و نابێت بەردەوام بێت لە قورئانخوێندن. نمونە: ﴿ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ ٱلَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَٱلْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴾ (الانعام: ٣٦).

(لا) نابێت لەسەر وشەکە بوەستێت.

نمونە: ﴿ ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَـٰمٌ عَلَيْكُمُ ٱدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ (النحل: ٣٢).

(ـے) ئەمە لە قورئانی پیرۆزدا جێگرەوەی پیتی یاء(ي)ە لە هەندێ شوێنی قورئاندا، پێشی دەڵێن (یائی بچوک)، لە حاڵەتی ڕۆیشتن و بەردەوامبوونیش دەخوێندرێتەوە.

(۩) هێمای سەجدەی قورئانخوێندنە، هەرکاتێک گەیشتیت بەم هێمایە سەجدە ببە. نمونە: ﴿ كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب ۩ ﴾ (العلق: ١٩).

(ـۢـ) هەرکاتێک ئەم میمە بچوکەت لەسەر پیتی(ن) بینی ئەوا نیشانەی ئەوەیە نونەکە بە میم دەخوێنیتەوە. نمونە: ﴿ كَلَّا لَيُنۢبَذَنَّ فِى ٱلْحُطَمَةِ ﴾ (الهمزة: ٤).

(ـٓ) ئەمە هێمای درێژکردنەوەی پیتەکانی مەددییە.

(ۛ ۛ) دروستە لەسەر یەکێک لەم سێ نوختانە بوەستێت، بەڵام نابێت لەسەر هەردووکیان بوەستێت. ﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَـٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ (البقرة: ٢).

هەندێک زانیاری دەربارەی جوزئی (عم)

★ جوزئی(عَمَّ): ڕیزبەندیەکەی لە قورئاندا جوزئی (٣٠)ە و ژمارەی سورەتەکانی (٣٧) سورەتن و ژمارەی ئایەتەکانی (٥٦٤) ئایەتن، وە ژمارەی وشەکانی (٢٤٢٣) وشەن.

★ ئەم جوزئە پێی دەڵێن جوزئی (عَمَّ) لەبەرئەوەی بە وشەی (عَمَّ) لە سورەتی(النبأ) دەست پێ دەکات.

★ بەگشتی سورەتەکانی ئەم جوزئە سورەتی کورتن، وە ئاسان و خێرا دەتوانرێت لەبەربکرێن.

★ سورەتەکانی ئەم جوزئە دابەشبوون بەسەر مەکی(المكية) و مەدەنی(المدنية)، سورەتە (مەکی)ەکان ئەو سورەتانەن کە لە (مەکە) بۆ پێغەمبەر(ﷺ) دابەزیون پێش ئەوەی پێغەمبەر(ﷺ) کۆچ بکات بۆ (مەدینە)، سورەتە (مەدەنی)ەکان ئەو سورەتانەن کە دوای کۆچی پێغەمبەر(ﷺ) بۆ (مەدینە) دابەزیون.

★ جوزئی(عَمَّ) دوو سەجدەی قورئانخوێندنی تێدایە:

١- ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُونَ﴾ (الانشقاق: ٢١).

٢- ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب﴾ (العلق: ١٩).

هەندێ لەو سەرچاوانەی سوودم لێ وەرگرتوون

١- قورئانی پیرۆز.

٢- تەفسیری ئاسان، نوسینی (بورهان محمد أمین).

٣- پوختەی تەفسیری قورئان، نوسینی (محمد ملا صالح بامۆکی).

٤- تەفسیری ڕێبەر، نوسینی (صلاح الدین عبدالکریم).

٥- تەفسیری ڕامان، نوسینی (ئەحمەد کاکە مەحمود).

٦- صحیح البخاري.

٧- صحیح المسلم.

٨- قەڵای موسوڵمانان، نوسینی (حەمزە بەرزنجی).

٩- ماڵپەڕی زانستی تەجوید (zanstitajweed.com).

١٠- القاعدة النورانية.

١١- تحفة البنيان على القاعدة النورانية و البغدادية.

١٢- نورالبيان.

١٣- بەرنامەی Quran teacher.

١٤- با فێری ئادابە ئیسلامیەکان بین، نوسینی (عمر عبدالرحمن).

١٥- پوختەی ئادابە ئیسلامییەکان بۆ نەوجەوانان. ئامادەکردنی (سۆران عمر).

١٦- كيفية تعليم الصلاة والوضوء.

١٧- How To Pray

١٨- بەرنامەی کیفیة الصلاة.

١٩- بەرنامەی نوێژ.

٢٠- پرۆگرامی پەروەردەی منداڵان. ئامادەکردنی (محمد سینەمۆکی).

جُزْءُ عَمَّ

ترتيبها ٧٨

سُورَةُ النَّبَإِ

آياتها ٤٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلۡعَظِيمِ ﴿٢﴾ ٱلَّذِي هُمۡ فِيهِ مُخۡتَلِفُونَ ﴿٣﴾
كَلَّا سَيَعۡلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعۡلَمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمۡ نَجۡعَلِ ٱلۡأَرۡضَ مِهَٰدٗا ﴿٦﴾
وَٱلۡجِبَالَ أَوۡتَادٗا ﴿٧﴾ وَخَلَقۡنَٰكُمۡ أَزۡوَٰجٗا ﴿٨﴾ وَجَعَلۡنَا نَوۡمَكُمۡ سُبَاتٗا
﴿٩﴾ وَجَعَلۡنَا ٱلَّيۡلَ لِبَاسٗا ﴿١٠﴾ وَجَعَلۡنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشٗا ﴿١١﴾ وَبَنَيۡنَا
فَوۡقَكُمۡ سَبۡعٗا شِدَادٗا ﴿١٢﴾ وَجَعَلۡنَا سِرَاجٗا وَهَّاجٗا ﴿١٣﴾ وَأَنزَلۡنَا
مِنَ ٱلۡمُعۡصِرَٰتِ مَآءٗ ثَجَّاجٗا ﴿١٤﴾ لِّنُخۡرِجَ بِهِۦ حَبّٗا وَنَبَاتٗا ﴿١٥﴾ وَجَنَّٰتٍ
أَلۡفَافًا ﴿١٦﴾ إِنَّ يَوۡمَ ٱلۡفَصۡلِ كَانَ مِيقَٰتٗا ﴿١٧﴾ يَوۡمَ يُنفَخُ فِي ٱلصُّورِ
فَتَأۡتُونَ أَفۡوَاجٗا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتۡ أَبۡوَٰبٗا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ
ٱلۡجِبَالُ فَكَانَتۡ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتۡ مِرۡصَادٗا ﴿٢١﴾ لِّلطَّٰغِينَ
مَـَٔابٗا ﴿٢٢﴾ لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحۡقَابٗا ﴿٢٣﴾ لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرۡدٗا وَلَا شَرَابًا
﴿٢٤﴾ إِلَّا حَمِيمٗا وَغَسَّاقٗا ﴿٢٥﴾ جَزَآءٗ وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمۡ كَانُواْ
لَا يَرۡجُونَ حِسَابٗا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا كِذَّابٗا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيۡءٍ
أَحۡصَيۡنَٰهُ كِتَٰبٗا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُواْ فَلَن نَّزِيدَكُمۡ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَآئِقَ وَأَعْنَٰبًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا
دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّٰبًا ﴿٣٥﴾ جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً
حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَّبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ٱلرَّحْمَٰنِ لَا يَمْلِكُونَ
مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ
إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ فَمَن
شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾ إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ
يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

ترتيبها ٧٩ — آياتها ٤٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَٱلسَّٰبِحَٰتِ سَبْحًا
﴿٣﴾ فَٱلسَّٰبِقَٰتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَٱلْمُدَبِّرَٰتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ
﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَٰرُهَا
خَٰشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى ٱلْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَءِذَا كُنَّا
عِظَٰمًا نَّخِرَةً ﴿١١﴾ قَالُوا۟ تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ
وَٰحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُم بِٱلسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ ﴿١٥﴾

إِذْ نَادَىٰهُ رَبُّهُۥ بِٱلْوَادِ ٱلْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ ٱذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ ﴿١٧﴾ فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَرَىٰهُ ٱلْـَٔايَةَ ٱلْكُبْرَىٰ ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلْـَٔاخِرَةِ وَٱلْأُولَىٰٓ ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰٓ ﴿٢٦﴾ ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُ ۚ بَنَىٰهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّىٰهَا ﴿٢٨﴾ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَىٰهَا ﴿٢٩﴾ وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعَىٰهَا ﴿٣١﴾ وَٱلْجِبَالَ أَرْسَىٰهَا ﴿٣٢﴾ مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَٰمِكُمْ ﴿٣٣﴾ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ ٱلْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَن طَغَىٰ ﴿٣٧﴾ وَءَاثَرَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ ٱلْجَحِيمَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ وَنَهَى ٱلنَّفْسَ عَنِ ٱلْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ ٱلْجَنَّةَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَىٰهَآ ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَىٰهَا ﴿٤٥﴾ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓاْ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا ﴿٤٦﴾

سُورَةُ عَبَسَ

آيَاتُهَا ٤٢

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾ أَن جَآءَهُ ٱلْأَعْمَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾ أَوْ
يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكْرَىٰٓ ﴿٤﴾ أَمَّا مَنِ ٱسْتَغْنَىٰ ﴿٥﴾ فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾
وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسْعَىٰ ﴿٨﴾ وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾ فَأَنتَ
عَنْهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾ كَلَّآ إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾ فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿١٢﴾ فِى صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ
﴿١٣﴾ مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍۭ ﴿١٤﴾ بِأَيْدِى سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾ كِرَامٍۭ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾ قُتِلَ ٱلْإِنسَٰنُ
مَآ أَكْفَرَهُۥ ﴿١٧﴾ مِنْ أَىِّ شَىْءٍ خَلَقَهُۥ ﴿١٨﴾ مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ ﴿١٩﴾ ثُمَّ
ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقْبَرَهُۥ ﴿٢١﴾ ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ ﴿٢٢﴾ كَلَّا لَمَّا
يَقْضِ مَآ أَمَرَهُۥ ﴿٢٣﴾ فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ ﴿٢٤﴾ أَنَّا صَبَبْنَا ٱلْمَآءَ صَبًّا
﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا ٱلْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾ فَأَنۢبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾
وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾ وَحَدَآئِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾ وَفَٰكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾ مَّتَٰعًا لَّكُمْ
وَلِأَنْعَٰمِكُمْ ﴿٣٢﴾ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ ﴿٣٣﴾ يَوْمَ يَفِرُّ ٱلْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾
وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ
يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ
يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَفَرَةُ ٱلْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

سورة التكوير

ترتيبها ٨١ — آياتها ٢٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ﴿١٥﴾ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾ لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

سورة الانفطار

ترتيبها ٨٢ — آياتها ١٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ
فُجِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾ الَّذِي
خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾
كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ﴿٩﴾ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامًا
كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ
الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ
﴿١٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ
﴿١٨﴾ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا ۖ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ﴿١٩﴾

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

ترتيبها ٨٣ — آياتها ٣٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾
وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم
مَّبْعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾ كِتَٰبٌ
مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿١١﴾
وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ
ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّآ إِنَّهُمْ
عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا۟ ٱلْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ
هَٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلْأَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ
﴿١٨﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ
﴿٢١﴾ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِى
وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ ٱلنَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾
خِتَٰمُهُۥ مِسْكٌ ۚ وَفِى ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ ٱلْمُتَنَٰفِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِزَاجُهُۥ
مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
أَجْرَمُوا۟ كَانُوا۟ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا۟ بِهِمْ
يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمُ ٱنقَلَبُوا۟ فَكِهِينَ ﴿٣١﴾
وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَآ أُرْسِلُوا۟ عَلَيْهِمْ
حَٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَٱلْيَوْمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنَ ٱلْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

سكتة لطيفة على بلام

عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلۡ ثُوِّبَ ٱلۡكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ الانشِقَاقِ

ترتيبها ٨٤ — آياتها ٢٥

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ ﴿١﴾ وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ ﴿٢﴾ وَإِذَا ٱلۡأَرۡضُ مُدَّتۡ ﴿٣﴾ وَأَلۡقَتۡ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتۡ ﴿٤﴾ وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ ﴿٥﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ﴿٧﴾ فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا ﴿٨﴾ وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهۡرِهِۦ ﴿١٠﴾ فَسَوۡفَ يَدۡعُواْ ثُبُورٗا ﴿١١﴾ وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورًا ﴿١٣﴾ إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلَىٰٓۚ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرٗا ﴿١٥﴾ فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَ۩ ﴿٢١﴾ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾ وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونِۭ ﴿٢٥﴾

سورة البروج

ترتيبها ٨٥ — آياتها ٢٢

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾ قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

سورة الطارق

ترتيبها ٨٦ — آياتها ١٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾ إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾ إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿٩﴾ فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

سورة الأعلى

ترتيبها ٨٧ — آياتها ١٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ ﴿٣﴾ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾ سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾ وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿١١﴾ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾

بَلۡ تُؤۡثِرُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا ١٦ وَٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓ ١٧ إِنَّ هَٰذَا لَفِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ ١٨ صُحُفِ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ ١٩

سُورَةُ الغَاشِيَةِ

ترتيبها ٨٨ — آياتها ٢٦

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡغَٰشِيَةِ ١ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ ٢ عَامِلَةٞ نَّاصِبَةٞ ٣ تَصۡلَىٰ نَارًا حَامِيَةٗ ٤ تُسۡقَىٰ مِنۡ عَيۡنٍ ءَانِيَةٖ ٥ لَّيۡسَ لَهُمۡ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٖ ٦ لَّا يُسۡمِنُ وَلَا يُغۡنِي مِن جُوعٖ ٧ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ نَّاعِمَةٞ ٨ لِّسَعۡيِهَا رَاضِيَةٞ ٩ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ ١٠ لَّا تَسۡمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةٗ ١١ فِيهَا عَيۡنٞ جَارِيَةٞ ١٢ فِيهَا سُرُرٞ مَّرۡفُوعَةٞ ١٣ وَأَكۡوَابٞ مَّوۡضُوعَةٞ ١٤ وَنَمَارِقُ مَصۡفُوفَةٞ ١٥ وَزَرَابِيُّ مَبۡثُوثَةٌ ١٦ أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلۡإِبِلِ كَيۡفَ خُلِقَتۡ ١٧ وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيۡفَ رُفِعَتۡ ١٨ وَإِلَى ٱلۡجِبَالِ كَيۡفَ نُصِبَتۡ ١٩ وَإِلَى ٱلۡأَرۡضِ كَيۡفَ سُطِحَتۡ ٢٠ فَذَكِّرۡ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٞ ٢١ لَّسۡتَ عَلَيۡهِم بِمُصَيۡطِرٍ ٢٢ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ٢٣ فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَكۡبَرَ ٢٤ إِنَّ إِلَيۡنَآ إِيَابَهُمۡ ٢٥ ثُمَّ إِنَّ عَلَيۡنَا حِسَابَهُم ٢٦

سورة الفجر

ترتيبها ٨٩ — آياتها ٣٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ هَلْ فِى ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِى حِجْرٍ ﴿٥﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾ إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ ﴿٧﴾ ٱلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِى ٱلْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ طَغَوْا۟ فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿١١﴾ فَأَكْثَرُوا۟ فِيهَا ٱلْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا ٱلْإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ فَأَكْرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَهَٰنَنِ ﴿١٦﴾ كَلَّا ۖ بَل لَّا تُكْرِمُونَ ٱلْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾ وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾ وَجِا۟ىٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾

يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي قَدَّمۡتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٞ ﴿٢٥﴾
وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٞ ﴿٢٦﴾ يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفۡسُ ٱلۡمُطۡمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ٱرۡجِعِيٓ
إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةٗ مَّرۡضِيَّةٗ ﴿٢٨﴾ فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي ﴿٢٩﴾ وَٱدۡخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

سُورَةُ البَلَدِ

ترتيبها ٩٠ — آياتها ٢٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَآ أُقۡسِمُ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٖ وَمَا وَلَدَ
﴿٣﴾ لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾ أَيَحۡسَبُ أَن لَّن يَقۡدِرَ عَلَيۡهِ
أَحَدٞ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهۡلَكۡتُ مَالٗا لُّبَدًا ﴿٦﴾ أَيَحۡسَبُ أَن لَّمۡ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ
﴿٧﴾ أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانٗا وَشَفَتَيۡنِ ﴿٩﴾ وَهَدَيۡنَٰهُ
ٱلنَّجۡدَيۡنِ ﴿١٠﴾ فَلَا ٱقۡتَحَمَ ٱلۡعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡعَقَبَةُ ﴿١٢﴾
فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ أَوۡ إِطۡعَٰمٞ فِي يَوۡمٖ ذِي مَسۡغَبَةٖ ﴿١٤﴾ يَتِيمٗا ذَا مَقۡرَبَةٍ
﴿١٥﴾ أَوۡ مِسۡكِينٗا ذَا مَتۡرَبَةٖ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَوَاصَوۡاْ
بِٱلصَّبۡرِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡمَرۡحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِنَا هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيۡهِمۡ نَارٞ مُّؤۡصَدَةُۢ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الشَّمۡسِ

ترتيبها ٩١ — آياتها ١٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا ﴿٢﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ﴿٤﴾ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ﴿٥﴾ وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ﴿٦﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ﴿١٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ﴿١١﴾ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴿١٢﴾ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

سُورَةُ اللَّيْلِ

ترتيبها ٩٢ — آياتها ٢١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ﴿٢﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣﴾ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ﴿١١﴾ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ ﴿١٢﴾ وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ﴿١٣﴾ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾

لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى ﴿١٥﴾ ٱلَّذِى كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا
ٱلْأَتْقَى ﴿١٧﴾ ٱلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن
نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ ﴿١٩﴾ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾

سُورَةُ الضُّحَىٰ

ترتيبها ٩٣ — آياتها ١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلضُّحَىٰ ﴿١﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾
وَلَلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرْضَىٰٓ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَـَٔاوَىٰ ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَآلًّا
فَهَدَىٰ ﴿٧﴾ وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغْنَىٰ ﴿٨﴾ فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ
﴿٩﴾ وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

سُورَةُ الشَّرْحِ

ترتيبها ٩٤ — آياتها ٨

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾ ٱلَّذِىٓ
أَنقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾ فَإِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ
مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَٱنصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرْغَب ﴿٨﴾

سُورَةُ التِّينِ

ترتيبها ٩٥ — آياتها ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ
﴿٥﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

سُورَةُ العَلَقِ

ترتيبها ٩٦ — آياتها ١٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾ كَلَّا إِنَّ
الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ ﴿٦﴾ أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ﴿٨﴾ أَرَأَيْتَ
الَّذِي يَنْهَىٰ ﴿٩﴾ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ﴿١٠﴾ أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ﴿١١﴾ أَوْ أَمَرَ
بِالتَّقْوَىٰ ﴿١٢﴾ أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٣﴾ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِن
لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ
﴿١٧﴾ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩ ﴿١٩﴾

سُورَةُ القَدْرِ

ترتيبها ٩٧ — آياتها ٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ ﴿٢﴾ لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ﴿٥﴾

سُورَةُ البَيِّنَةِ

ترتيبها ٩٨ — آياتها ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿١﴾ رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُۥ ﴿٨﴾

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ

ترتيبها ٩٩ — آياتها ٨

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا۟ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ ﴿٧﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ ﴿٨﴾

سُورَةُ العَادِيَاتِ

ترتيبها ١٠٠ — آياتها ١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلْعَٰدِيَٰتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَٱلْمُورِيَٰتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَٱلْمُغِيرَٰتِ صُبْحًا ﴿٣﴾ فَأَثَرْنَ بِهِۦ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِۦ جَمْعًا ﴿٥﴾ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ ۞ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي ٱلْقُبُورِ ﴿٩﴾

وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌۢ ﴿١١﴾

سُورَةُ القَارِعَةِ

ترتيبها ١٠١ — آياتها ١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا ٱلْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْقَارِعَةُ ﴿٣﴾ يَوْمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾ وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ٱلْمَنفُوشِ ﴿٥﴾ فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٨﴾ فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌۢ ﴿١١﴾

سُورَةُ التَّكَاثُرِ

ترتيبها ١٠٢ — آياتها ٨

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨﴾

سورة العصر

ترتيبها ١٠٣ آياتها ٣

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

سورة الهمزة

ترتيبها ١٠٤ آياتها ٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا ۖ لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

سورة الفيل

ترتيبها ١٠٥ آياتها ٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

سورة قريش

ترتيبها ١٠٦ — آياتها ٤

بسم الله الرحمن الرحيم

لِإِيلَـٰفِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ إِۦلَـٰفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا۟ رَبَّ هَـٰذَا ٱلْبَيْتِ ﴿٣﴾ ٱلَّذِىٓ أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍۭ ﴿٤﴾

سورة الماعون

ترتيبها ١٠٧ — آياتها ٧

بسم الله الرحمن الرحيم

أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴿١﴾ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ﴿٧﴾

سورة الكوثر

ترتيبها ١٠٨ — آياتها ٣

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّآ أَعْطَيْنَـٰكَ ٱلْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ ﴿٢﴾ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

سُورَةُ الكَافِرُونَ

ترتيبها ١٠٩ — آياتها ٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ﴿٤﴾
وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِىَ دِينِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّصْرِ

ترتيبها ١١٠ — آياتها ٣

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ
يَدْخُلُونَ فِى دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَٱسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابًۢا ﴿٣﴾

سُورَةُ المَسَدِ

ترتيبها ١١١ — آياتها ٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَآ أَبِى لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُۥ وَمَا
كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَٱمْرَأَتُهُۥ
حَمَّالَةَ ٱلْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِى جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍۭ ﴿٥﴾

سورة الإخلاص

ترتيبها ١١٢ — آياتها ٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾

سورة الفلق

ترتيبها ١١٣ — آياتها ٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِى ٱلْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

سورة الناس

ترتيبها ١١٤ — آياتها ٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ ٱلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴿٦﴾

ئەوەی ئەم نووسینە جیا دەکاتەوە

بریتییە لەم چەند خاڵە:-

١. بە وردی و بەڕوونی هەموو ئەو بابەتانە باس کراون، کە پێویستە قوتابی لە سەرەتادا فێریان بێت.

٢. بۆ هەر بابەتێک نمونە هێنراوەتەوە و ڕاهێنان و پرسیار دەربارەی بابەتەکان کراوە.

٣. گشت ئەو نمونانەی لە مەشق و ڕاهێنانەکاندا باس کراون هەموویان لە جوزئی(عَمَّ) دەرهێنراون، بەمەش قوتابی بەشێکی زۆری ئەم جوزئە دەخوێنێت و فێر دەبێت، پێش ئەوەی دەست بە خوێندنی جوزئی(عَمَّ) بکات.

٤. هەر نمونەیەک بۆ هەر بابەتێک هێنراوتەوە، تەنیا ئەو بابەتانەی تێدایە کە پێشتر خوێندراون، بە نمونە ئەگەر باسی فەتحە (سەر) کرابێت تەنیا ئەو نمونانە هێنراونەتەوە کە تەنیا فەتحە (سەر)ی تێدایە نمونەیەک نەهێنراوەتەوە کە کەسرە (ژێر) یان ضەممە (بۆر)ی تێدا بێت، چونکە نەخوێندراوە.

٥. دوو شێواز بۆ فێربوونی خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز بەکارهێنراوە، شێوازەکان بریتین لە:

- شێوازی عەرەبی، کە لە زۆربەی وڵاتان بەکاردێت.
- شێوازی کوردی، کە بەزۆری لە حوجرەکان و مزگەوتەکانی کوردستان بەکارهاتووە.

٦. ڕێنمایی وتنەوەی بابەتەکانی تێدایە بۆ مامۆستاکان.

٧. کۆمەڵێک زانیاری دەربارەی قورئانی پیرۆز، فەزڵ و گەورەیی فێربوون و فێرکردنی قورئانی پیرۆز.

٨. چەند سەرنجێکی گرنگ بۆ (مامۆستا) و چۆنیەتی مامەڵەکردنی مامۆستا لەگەڵ قوتابی قورئان باسکراوە.

٩. هەندێ لە ئادابەکانی قوتابی قورئان باسکراوە.

١٠. چۆنێتی نوێژ و دەستنوێژ بە تەواوی ڕوونکراوەتەوە.

١١. مانای بەشێک لە هێماکانی قورئان باسکراوە.

٣٠٠٠ هەزار دینار

ISBN:978-9922-646-11-4

07501269689
07511408868
hakem1423@yahoo.com
renwen2009@yahoo.com
سلێمانی - بازاڕی ئاوباریک- نهۆمی یەکەم
بەرامبەر کاسۆمۆڵ - دوکانی ژمارە (٦٦)